

RAPORTTEJA 143

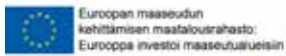
METSÄSTÄ PÖYTÄÄN JA ARVOTUOTTEIKSI – LUONNONTUOTEALAN KEHITTÄMINEN ETELÄ-POHJANMAALLA

JUHA RUTANEN

METSÄSTÄ PÖYTÄÄN JA ARVOTUOTTEIKSI – LUONNONTUOTEALAN KEHITTÄMINEN ETELÄ-POHJANMAALLA

JUHA RUTANEN

FOODWEST

OAMK

OHUVA AMMATTIKORKEAKOULU

**ITÄ-SUOMEN
YLIOPISTO**

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALLIA-INSTITUUTTI

Julkaisija Helsingin yliopisto
Ruralia-instituutti
www.helsinki.fi/ruralia

Kampusranta 9 C
60320 SEINÄJOKI

Lönnrotinkatu 7
50100 MIKKELI

Sarja Raportteja 143

Kannen kuva Eija Vuorela

ISBN 978-951-51-0413-7 (pdf)

ISSN 1796-0630 (pdf)

ESIPUHE

Suomen luonto tuottaa monipuolisia raaka-aineita, joista voidaan kehittää luonnontuotteiden perinteisen käytön rinnalle uutta, menestyvää liiketoimintaa eri elinkeinoaloille. Luonnontuotteet kiinnostavat muun muassa puhtauden ja korkeiden arvoainepitoisuuksien takia. Luonnontuotteita ja niiden ainesosia voidaan hyödyntää paitsi elintarvikkeissa myös hyvinvointituotteissa, kosmetiikassa, lääkeaineina ja rohdoksina sekä tuotteisiin pohjautuvissa palveluissa. Myös eläimille suunnatuille tuotteille on markkinoita. Mahdollisuudet ovat silti vielä monelta osin hyödyntämättä.

Raportti nostaa esille keskeiset teemat ja toimenpiteet luonnontuotealan kehitystyölle Etelä-Pohjanmaalla. Vaikka yrittäjyyttä Etelä-Pohjanmaalla onkin runsaasti, luonnontuotealan yritystoiminta on maakunnassa vielä verrattain vähäistä ja alan mahdollisuuksia tunnetaan vain osittain. Elintarvikekehitykseen liittyvä vahva osaaminen antaa kuitenkin perustan myös luonnontuotealan kasvulle Etelä-Pohjanmaalla. Erityisiä mahdollisuuksia tarjoaa luonnontuotteiden liittäminen hyvinvointihyötyineen Ruokaprovinssin kehitystyöhön. Maakunnassa on lisäksi muutamia luonnontuotealaan painutuneita tutkimus- ja kehittämisorganisaatioita sekä kansallisesti merkittäviä alan yrityksiä.

Etelä-Pohjanmaan luonnontuotealan nykytilaa ja mahdollisuuksia tarkastelevaa selvitystä varten kerättiin tietoja maakuntaa käsittelevistä raporteista ja kehittämisohjelmista sekä alueen toimijoitten ja yritysten verkkosivuilta. Tietoja haettiin lisäksi erilaisista hanke- ja yritysrekistereistä. Luonnontuotealan toimijakenttää, nykytilaa ja mahdollisuuksia, alaan liittyviä palveluita, vahvuuksia ja kehittämistä rajoittavia tekijöitä sekä alan tutkimus-, koulutus- ja kehittämistarpeita tarkennettiin maakunnan toimijoitten ja yritysten haastatteluin. Näköpiirissä olevia mahdollisuuksia tarkasteltiin hankkeen järjestämissä tulevaisuustyöpajoissa.

Raportti on laadittu Helsingin yliopiston Ruralia-instituutissa osana Luonnontuotealan innovaatioverkosto ja toimialan uudet mahdollisuudet (LT-INNO) -hanketta, jota rahoittavat Lapin, Pohjois-Pohjanmaan ja Etelä-Pohjanmaan ELY-keskukset Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelmasta 2007–2013. Hanketta toteuttavat Ruralia-instituutin lisäksi Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT), Oulun Ammattikorkeakoulu Oy, Teknologiakeskus KETEK Oy, Foodwest Oy, Itä-Suomen yliopisto sekä Lapin ammattikorkeakoulu Oy. Etelä-Pohjanmaan kehittämisesteiden esille nostamisen lisäksi selvitys vie osaltaan eteenpäin hankkeen keskeistä tavoitetta luoda luonnontuotealan toimintaohjelma suuntaamaan alan tutkimus- ja kehittämissiivytät ja yrittäjyyttä.

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	7
ABSTRACT	9
1 JOHDANTO JA TYÖPROSESSI	11
2 ETELÄ-POHJANMAAN YLEISKUVAUS	12
3 LUONNONTUOTEALA ETELÄ-POHJANMAALLA	13
3.1 Etelä-Pohjanmaan luonnontuotevarat.....	13
3.2 Luonnontuotealan innovaatioympäristö Etelä-Pohjanmaalla.....	14
3.3 Luonnontuotealan yritykset Etelä-Pohjanmaalla.....	22
3.4 Luonnontuotealan mahdollisuuksia Etelä-Pohjanmaalla.....	24
3.5 Luonnontuotealan alueellinen nelikenttäanalyysi.....	25
3.6 Luonnontuotealaan liittyviä kansallisia kehittämislinjauksia.....	27
3.7 Luonnontuoteala ja Etelä-Pohjanmaan kehittämislinjaukset.....	28
4 ETELÄ-POHJANMAAN LUONNONTUOTEALAN KEHITTÄMISOHJELMA	34
4.1 Luonnontuotealan tavoitetila Etelä-Pohjanmaalla.....	34
4.2 Kehittämisen painopisteet ja toimenpiteet.....	34
LÄHTEET	36
LIITE 1. Haastatellut henkilöt vuosina 2012–2013.....	37
LIITE 2. Etelä-Pohjanmaan luonnontuotealaan liittyvien toimijoiden yhteystietoja.....	38

KUVAT

Kuva 1. Tyrniviljelmä Etelä-Pohjanmaalla.....	13
Kuva 2. Metsän kunta tarjoaa mahdollisuuksia luonnonmukaiseen viherrakentamiseen ja matkailuympäristöjen kehittämiseen.....	14
Kuva 3. Kylpy- ja hoitoturvealalla Etelä-Pohjanmaalla on vahvaa osaamista ja pioneeri-yrittäjyyttä	23

TAULUKOT

Taulukko 1. Etelä-Pohjanmaan luonnontuotealaan liittyviä toimijoita	15
Taulukko 2. Etelä-Pohjanmaan luonnontuotealan SWOT	26

TIIVISTELMÄ

Luonnontuotteilla tarkoitetaan sellaisenaan tai jalostettuna hyödynnettäväksi sopivia luonnonvaraisia tai puoliviljeltyjä kasveja tai sieniä sekä maaperän aineksia ja eräitä puiden sivutuotteita. Yleisimmin käytettyjä luonnontuotteita ovat erilaiset marjat, sienet ja yrtit. Luonnontuotteita ja niiden ainesosia voidaan hyödyntää paitsi elintarvikkeissa myös hyvinvointituotteissa, kosmetiikassa, lääkeaineina ja rohdoksina sekä erilaisissa tuotteisiin pohjautuvissa palveluissa. Suuri osa luonnontuotteiden tarjoamista mahdollisuuksista on kuitenkin vielä hyödyntämättä.

Raportti nostaa esille keskeiset teemat ja toimenpiteet luonnontuotealan kehitystyölle Etelä-Pohjanmaalla. Vaikka yrittäjyyttä Etelä-Pohjanmaalla onkin runsaasti, luonnontuotealan yritystoiminta on maakunnassa vielä verrattain vähäistä ja alan mahdollisuuksia tunnetaan vain osittain. Elintarvikekehitykseen liittyvä vahva osaaminen antaa kuitenkin perustan myös luonnontuotealan kasvulle Etelä-Pohjanmaalla. Maakunnassa on lisäksi muutamia luonnontuotealaan paneutuneita tutkimus- ja kehittämisorganisaatioita sekä kansallisesti merkittäviä alan yrityksiä.

Luonnontuotealan tavoitetilaksi Etelä-Pohjanmaalla asetettiin, että alan markkinat ja mahdollisuudet tunnetaan ja sitä kautta alalle syntyy uusia yrityksiä sekä uutta tuote- ja palvelutarjontaa. Tavoitteena on, että Etelä-Pohjanmaan luonnon raaka-aineita hyödynnetään innovatiivisesti ja tehokkaasti, mutta kestäväällä tavalla. Maakunnan

osaavat luonnontuotealan toimijat ja yrittäjät muodostavat innovaatiotoiminnalle suotuisan ympäristön toimien aktiivisessa yhteistyössä alueellisesti ja aluerajojen yli sekä kansainvälisiä verkostoja hyödyntäen.

Painopistealat luonnontuotealan kehittämisessä Etelä-Pohjanmaalla ovat maakunnan vahvuuksien ja tunnistettujen kehityssuuntien perusteella luonnontuotteiden jalostus funktionaalisina elintarvikkeina ja ravintolisinä, luonnontuotteisiin tukeutuvien hyvinvointituotteiden- ja palveluiden tuottaminen, eläinrehujen ja -hoitotuotteiden valmistaminen, luonnontuotteiden sisältämien yhdisteiden hyödyntäminen sekä luonnontuotteiden raaka-ainetuotanto ja viljely. Kehityssuuntien toteuttamista tukeviksi toimenpiteiksi kirjattiin muun muassa alan tiedotus ja koulutus, innovaatioympäristön kehittäminen, tutkimus- ja kehittämis-toiminnan vahvistaminen sekä verkostoitumisen ja yhteistyön tehostaminen.

Tämä raportti koottiin osana Manner-Suomen maaseutuohjelmasta 2007–2013 rahoitettua Luonnontuotealan innovaatioverkosto ja toimialan uudet mahdollisuudet (LT-INNO) -hanketta. Hanketta hallinnoi Helsingin yliopisto Ruralia-instituutti. Hankkeessa olivat lisäksi mukana Oulun ammattikorkeakoulu Oy, Foodwest Oy, Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT, Rovaniemi), Lapin ammattikorkeakoulu Oy, Itä-Suomen yliopisto sekä Teknologiakeskus KETEK Oy.

ABSTRACT

The most common non-wood forest products (NWFP) are forest berries, mushrooms and herbs. Natural, wild raw materials and substances can be utilized for example in food products, wellness products, cosmetics, herbal medicines and different service products based on these. However, the majority of the wild natural products have not been utilized in their full potential and, in fact, a part of their potential values is still unknown.

This report lists opportunities and development needs in the field of non-wood forest products in the region of South Ostrobothnia. Based on this survey, it was estimated that the most important opportunities and strengths in the sector are mainly based on the expertise related to the food chain in South Ostrobothnia. Moreover, in the region there are some organizations specialized on research, development or business consultancy of non-wood forest products sector.

The vision for the non-wood forest products sector in South Ostrobothnia is that the markets and the possibilities of the sector are known and, consequently, new businesses as well as new products and services have been developed. The aim is that the region's nature based raw materials are used innovatively and effectively, yet in a sustainable manner, and the processing level of raw material is increased. In addition, the goal is that in the region there are skilled practitioners and entrepreneurs, who operate in active cooperation within regional,

interregional and international networks creating an innovation propitious environment for the non-wood forest products sector to develop.

Based on the identified trends and the strengths of the region, as the priorities for the development of the natural products sector in South Ostrobothnia were selected: processing functional foods and food supplements, wellbeing products and services relying on the natural products, preparation of animal feed and care products, exploitation of components from natural products, raw material production and cultivation of natural products. To support the implementation of these priorities several actions were highlighted: information and training, development of innovation environment, encouraging research and development, the strengthening of networking and more efficient co-operation.

This report was created as part of "The Innovation network and new possibilities for the NWFP sector", (Luonnontuotealan innovaatioverkosto ja toimialan uudet mahdollisuudet, LT-INNO) -project, funded from the Development Programme for Mainland Finland 2007-2013. The project was co-ordinated by the University of Helsinki, Ruralia Institute, other partners being Agrifood Research MTT, Oulu University of applied sciences, Technology Center KETEK Ltd, Foodwest Ltd, University of Eastern Finland and Lapland University of applied sciences.

1 JOHDANTO JA TYÖPROSESSI

Luonnontuotealalla tarkoitetaan luonnonmarjoihin, -sieniin ja -yrteihin sekä muihin luonnontuotteisiin liittyvää toimintaa kuten raaka-aineen talteenottoa luonnosta sekä sen jatkojalostusta ja kauppaa sekä luonnontuotteiden hyödyntämistä erilaisissa matkailu- ja hyvinvointipalveluissa. Luonnontuotealaan kuuluu myös alan koulutus, neuvonta ja tutkimus. Luonnontuotteilla puolestaan tarkoitetaan joko sellaisenaan tai jalostettuna käytettäväksi sopivia luonnonvaraisia tai puoliviljeltyjä kasveja tai sieniä. Luonnontuotteita voidaan myös siirtää viljelyyn erikoiskasvituotannon taapaa.

Suuntaus luonnonmukaisuuteen ja kasvava kiinnostus terveyttä kohtaan lisäävät luonnosta saatavien tuotteiden käyttöä ja kysyntää niin kotimaan markkinoilla kuin kansainvälisestikin. Luonnontuotteita ja niiden ainesosia voidaan hyödyntää paitsi elintarvikkeissa myös hyvinvointituotteissa, kosmetiikassa, lääkeaineina ja rohdoksina sekä erilaisissa tuotteisiin pohjautuvissa palveluissa. Luonnontuotteet ovat kuitenkin jääneet suurelta osin hyödyntämättä, eikä niiden kaikkia arvoja vielä tunnetaakaan.

Luonnontuotealan uusien liiketoimintamahdollisuuksien selvittämiseksi ja luomiseksi Etelä-Pohjanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla ja Lapissa käynnistettiin alan alueittenvälinen kehittämishanke Manner-Suomen maaseudun kehittämishankeman 2007–2013 rahoituksella. Vuosina 2012–2014 toteutetun hankkeen tavoitteina oli nostaa esille

kärjet luonnontuotealan kehittämiseen ja parantaa alan verkostoitumista. Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti toteutti osana tätä hanketta Etelä-Pohjanmaan luonnontuotealaa koskevan nykytilan ja mahdollisuuksien tarkastelun.

Etelä-Pohjanmaan luonnontuotealan nykytilan ja mahdollisuuksien tarkastelun alkuvaiheen työmuotoina olivat tiedon keruu maakuntaa käsittelevistä raporteista ja kehittämishankkeista sekä alueen toimijoitten ja yritysten verkkosivuilta. Tietoja haettiin lisäksi erilaisista hanke- ja yrityrekistereistä. Luonnontuotealan toimijakenttää, nykytilaa ja mahdollisuuksia, alaan liittyviä palveluita, vahvuuksia ja kehittämistä rajoittavia tekijöitä sekä alan tutkimus-, koulutus- ja kehittämistarpeita tarkennettiin maakunnan toimijoitten ja yritysten haastatteluin talvella 2012–2013. Haastatellut henkilöt ja tahot on lueteltu liitteessä 1.

Kootun aineiston perusteella koottiin luonnontuotealan nelikenttäänalyysi, kuvaus luonnontuotealan innovaatioympäristöstä sekä yhteenveto Etelä-Pohjanmaan vahvuuksista, mahdollisuuksista ja kehittämistarpeista. Luonnontuotealan mahdollisuuksia ja kehittämisteemoja käsiteltiin maakunnallisissa työpajoissa. Lisäksi näköpiirissä olevia mahdollisuuksia tarkasteltiin hankkeen yhteisissä teemoittain järjestetyissä tulevaisuustyöpajoissa. Tuloksista ja esille nousseista jatkotoimista välitettiin tietoa työn kuluessa seminaareissa ja muissa tapahtumissa. Työ raportoitii Etelä-Pohjanmaata koskevana luonnontuotealan toimintaohjelmana.

2 ETELÄ-POHJANMAAN YLEISKUVAUS

Etelä-Pohjanmaan maakunnassa on noin 194 000 asukasta, joista liki kolmannes asuu keskuskaupungissa Seinäjoella. Maakunta muodostuu 18 kunnasta. Tilastokeskuksen jaottelun mukaan vuonna 2013 näistä Seinäjoki oli kaupunkimainen kunta ja taajaan asuttuja kuntia olivat Ilmajoki, Kauhajoki, Kauhava, Kurikka ja Lapua. Loput kunnat (Alajärvi, Alavus, Evijärvi, Isojoki, Jalasjärvi, Karijoki, Kuortane, Lappajärvi, Soini, Teuva, Vimpeli ja Ähtäri) olivat maaseutumaisia. (Etelä-Pohjanmaan liitto / ennakoitportaaali)

Etelä-Pohjanmaa on tunnettu yrittäjyydestään. Maakunnassa on yrittäjiä suhteellisesti mitattuna enemmän kuin Suomessa keskimäärin ja yrittäjyysilmapiiri arvioidaan hyväksi. Vuoden 2012 lopulla maakunnassa oli noin 17 200 yritystoimipaikkaa, joista noin kolmannes maa-, metsä- ja kalatalouden toimialalla (Etelä-Pohjanmaan liitto / ennakoitportaaali). Maakunnan yritykset ovat kuitenkin tyypillisesti henkilöstömäärältään ja liikevaihdoltaan pieniä. Yrityskannan vaihtuvuuskin on vähäistä. Lisäksi kasvuhakuisten yritysten määrä on maakunnassa pienempi kuin Suomessa keskimäärin. (Etelä-Pohjanmaan yrittäjyyskatsaus 2010)

Etelä-Pohjanmaa on vahva maatalous- ja ruokamaakunta. Maatalouden merkitys maakunnassa on selvästi suurempi kuin Suomessa keskimäärin. Lisäksi toimialoista maatalouteen kytkeytyvä elintarviketeollisuus on maakunnassa kansallisesti merkittävää. Tuotannon rahamääräisellä bruttoarvolla mitattuna maakunnan elintarviketuotanto on Uudenmaan jälkeen suurin koko Suomessa. Vientin arvolla mitattuna teollisuusaloista suurin on teknologiateollisuus. Matkailun merkitys on sen si-

jaan Etelä-Pohjanmaalla pienempi kuin Suomessa keskimäärin. Alan odotetaan kuitenkin kehittyvän ja kytkeytyvän aiempaa vahvemmin muun muassa elintarvike- ja hyvinvointiklustereihin. (Etelä-Pohjanmaan liitto 2014a)

Etelä-Pohjanmaan luonto on maisemiltaan hyvin moni-ilmeinen soineen, metsineen, jokineen ja peltolakeuksineen. Suurimpia jokia ovat Kyrönjoki ja Lapuanjoki. Järviä alueella on erittäin vähän, niitä on lähinnä maakunnan itäosissa. Suurin järvistä on Lappajärvi. Maasto kohoaa siirryttäessä maakunnan länsiosista kohti itäosan Suomenselän vedenjakaja-alueita. Ilmastollisesti Etelä-Pohjanmaalla on erilaisia alueita, sillä maakunnan länsiosissa tuntuu Pohjanlahden vaikutus, sen sijaan itäosassa vallitsee mantereinen ilmasto. Talven kestossa voi olla kahden kolmen viikon ero. Sateen ja lumen määrät kasvavat lännestä itään siirryttäessä. Maakunta on tyypillisesti varsin hallanarkaa seutua. (Ilmatieteen laitos / Ilmasto-opas)

Etelä-Pohjanmaalla on metsätalousmaata noin 1 027 800 hehtaaria. Metsien osuus maapinta-alasta on noin 75 %, osuus on suurimmillaan maakunnan itäosissa. Metsät ovat pääosin yksityisomistuksessa (85 %), valtion maiden osuus metsämaasta on vain noin 5 %. Loput maat kuuluvat erilaisille yhteisöille ja yhtiöille. (Metinfo / VMI 10)

Maakunnan metsät ovat metsätyypeiltään useimpien naapurimaakuntien metsiä karumpia. Mänty on vallitseva puulaji noin 78 %:lla metsämaasta. Soiden (noin 450 000 hehtaaria) osuus metsätalousmaasta on noin 44 %, mikä on selvästi maan keskiarvoa suurempi. Maakunnan soista on ojitettu noin 80 %. (Metinfo / VMI 10)

3 LUONNONTUOTEALA ETELÄ-POHJANMAALLA

3.1 ETELÄ-POHJANMAAN LUONNONTUOTEVARAT

Luonnontuotevaroista ei Etelä-Pohjanmaan osalta ole saatavissa kattavia tietoja. Sama tilastojen puute tosin koskee muutakin Suomea. Luonnonmarjojen kauppantulomääriä tarkastelevissa MARSI-tilastoissa tarkastelu esitetään suuralueittain eikä tarkkoja maakuntakohtaisia lukuja ole saatavissa. Arvioita maakunnan luonnontuotevaroista on tehtävissä lähinnä kasvupaikkojen perusteella.

Luonnonmarjoista Etelä-Pohjanmaalla merkittävimpiä ovat puolukka, mustikka, lakka ja karpalo. Tyrniä puolestaan viljellään eri puolilla maakuntaa. Vuonna 2013 Etelä-Pohjanmaalla oli 42 tyrniä viljelvää yritystä (Puutarhatilastot 2013). Maakunnan tyrnin viljelypinta-ala oli samana vuonna runsaat 60 hehtaaria, yli 40 % koko maan viljelymäärästä.

Hehtaarisadot ovat kuitenkin jääneet verrattain pieniksi. Etelä-Pohjanmaa on vahvasti mukana Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskuksen tyrnin viljelykokeissa.

MARSI-tilastojen Länsi-Suomen suuraluetta koskevien tietojen mukaan arvioituna puolukkaa ja mustikkaa maakunnassa kerätään kohtuullisen paljon myyntiin, karpaloa hieman, mutta muita luonnontuotteita ei juuri lainkaan (Marsi 2013). Marjoja kerätään myös kotitalouskäyttöön, sieniä selvästi harvemmin. Luonnonsienten satomäärää Etelä-Pohjanmaalla alentaa soiden ja karuhkojen kasvupaikkojen runsaus. Sama tilanne koskee luonnonyrttejä, joskin joidenkin lajien paikallisilla esiintymillä saattaa olla taloudellista merkitystä. Kasvistoa ei ole tiettävästi luonnontuotekäyttöä ajatellen inventoitu. Merkittävä osa luonnontuotevaroista jää kuitenkin hyödyntämättä.

Kuva 1. Tyrniviljelmä Etelä-Pohjanmaalla. (Kuva: Sanna Kauppinen)

Luonnontuotealan yrityksiä on Etelä-Pohjanmaalla varsin vähän. Luonnontuotteiden ostotoimintaa on harjoitettu maakunnassa muutaman yrityksen toimesta. Lisäksi useilla alueen 4H-yhdistyksillä on ollut syksyisin marja-asemia, jotka ovat vastaanottaneet lähinnä puolukkaa. Luonnontuotteita jatkojalostetaan muutamissa yrityksissä muun muassa elintarvikkeiksi. Maakunnan erikoisuuksina voidaan pitää turpeen hyödyntämistä kylpy- ja hoitoturpeena sekä käsityötuotteiden valmistamista kaislasta ja tupasvillakuidusta. Kaislan käytöstä on perinteitä erityisesti Lappajärven suunnalla. Soiden runsauden takia kylpy- ja hoitoturvetta lie-
nee maakunnasta löydettävissä usealtakin suolta, vaikka vain osa turpeesta soveltuu laadultaan tähän käyttöön.

Etelä-Pohjanmaan toimijoille ja yrityksille suunnatuissa haastatteluisissa mahdollisuuksia tarjoavina luonnontuotteina esille nostettiin erityisesti luonnonmarjat ja niiden viljely sekä niihin liittyvät uudet ruokainnovaatiot. Myös soiden mahdollisuuksia kuten turvetta ja karpalon viljelyä

korostettiin. Lisäksi mahdollisuuksia tarjoavina luonnontuotteina mainittiin muun muassa viljellyt luonnonyrtyt, mahla, kuusen kerkät ja kunta.

3.2 LUONNONTUOTEALAN INNOVAATIOYMPÄRISTÖ ETELÄ-POHJANMAALLA

Etelä-Pohjanmaalla toimii runsaasti tutkimukseen, koulutukseen, kehittämistyöhön tai yritysneuvontaan liittyviä organisaatiota, joilla on tunnistettu mahdollisia liittymäkohtia luonnontuotealan edistämiseen. Suoranaista luonnontuotealan toimintaa tai osaamista maakunnassa on kuitenkin melko vähän, mutta alalla hyödynnettävissä olevaa taustaosaa on monipuolisesti. Keskeisimmät toimijatahot on listattu taulukossa 1 ja kuvattu pääpiirteittäin tässä luvussa luonnontuotealaan liittyviä asioita poimien. Tarkemmin organisaatioista on koottu tietoja liitteeseen 2.

Kuva 2. Metsän kunta tarjoaa mahdollisuuksia luonnonmukaiseen viherrakentamiseen ja matkailuympäristöjen kehittämiseen. (Kuva: Marja Uusitalo)

Taulukko 1. Etelä-Pohjanmaan luonnontuotealaan liittyviä toimijoita

Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy (SeAMK)
Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Koulutuskeskus Sedu Sedu Aikuiskoulutus liikelaitos
Järviseudun ammatti-instituutti
Suupohjan koulutuskuntayhtymä, Suupohjan ammatti-instituutti
Etelä-Pohjanmaan Opisto
Seinäjoen yliopistokeskus
Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti
Tampereen yliopisto, Seinäjoki
Tampereen teknillinen yliopisto, Seinäjoki
Turun yliopisto, Funktionaalisten elintarvikkeiden kehittämiskeskuksen Seinäjoen tutkimusyksikkö
Vaasan yliopisto, Seinäjoki
Etelä-Pohjanmaan korkeakouluyhdistys ry
Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus MTT (osa Luonnonvarakeskusta 2015)
Foodwest Oy
FP Food Park Oy
Uusyrittäjäkeskus Neuvoa-antava (Etelä-Pohjanmaan Uusyrittäjäkeskus ry)
Frami Oy (yhdistyy Into Seinäjoki Oy:ksi 2015)
Seinäjoen seudun elinkeinokeskus -liikelaitos (yhdistyy Into Seinäjoki Oy:ksi 2015)
Into Seinäjoki Oy
Suupohjan Elinkeinoitoimen Kuntayhtymä
Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy
LC Logistics Center Oy / Kauhajoen teknologiakeskus Logistia
ProAgria Etelä-Pohjanmaa ry
Etelä-Pohjanmaan maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus
Etelä-Pohjanmaan käsi- ja taideteollisuus ry
Etelä-Pohjanmaan 4H-yhdistykset
Suomen metsäkeskus, Etelä- ja Keski-Pohjanmaa
Otso Metsäpalvelut
MTK Etelä-Pohjanmaa ry
Metsänomistajien liitto Länsi-Suomi ry (toiminta päättyy 2014 lopussa)
Metsänhoitoyhdistykset
Etelä-Pohjanmaan Matkailu Oy
Etelä-Pohjanmaan liitto
Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)
Seinäjoen Seudun Kehittämisyhdistys Liiveri ry
Suupohjan Kehittämisyhdistys ry
Aisapari ry
Kuudesta ry

ETELÄ-POHJANMAAN LUONNONTUOTE- ALAN LIITTYVIÄ TOIMIJOITA

Seinäjoen Ammattikorkeakoulu Oy (SeAMK)

<http://www.seamk.fi/>

Seinäjoen ammattikorkeakoulussa opiskelee runsaat 4 500 opiskelijaa, joista noin 870 on aikuiskouluttautuvia. Vuosittain valmistuu lähes 800 tutkintoa. Henkilöstöä on noin 400.

Ammattikorkeakoulun tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta on runsasta, ja sitä pyritään edelleen lisäämään. Lisäksi Seinäjoen ammattikorkeakoulun Tutkimus- ja kehittämisspalvelut toteuttaa laajaa maksullista palvelutoimintaa kuten markkinatutkimuksia, konetekniikan palveluita tai maa- ja metsätalouden kasvu- ja tuotostutkimuksia sekä biomassa-arviointoja.

Seinäjoen ammattikorkeakoulu tarjoaa koulutusta sekä tutkimus- ja kehittämisspalveluja kuudella koulutusalaalla: liiketalouden alalla, luonnonvara-alalla, kulttuurialalla, ravitsemisalalla, sosiaali- ja terveystieteiden alalla sekä tekniikan alalla. Aluekehityksessä ammattikorkeakoulu on mukana kehittämässä muun muassa ruokajärjestelmiin liittyvää liiketoimintapotentiaalia, ruokaturvallisuuksia sekä alueen yritysten osaamista. Ammattikorkeakoulu vastaa myös alueen matkailun kehittämisen koordinoimisesta. Ammattikorkeakoulussa on vahvaa yrittäjyyteen liittyvää tutkimus- ja kehittämistoimintaa, jossa tarkastellaan erityisesti uusia liiketoimintakonsepteja ja palveluinnovaatioita.

Seinäjoen ammattikorkeakoulun toiminnan painoaloja ovat kestävä ruokaratkaisut, älykkäät ja energiatehokkaat järjestelmät, hyvinvointipalvelut ja elämäntuotanto sekä yhteen sitovana painoalana yrittäjyys, liiketoimintaosaaminen ja palveluinnovaatiot. Ammattikorkeakoulussa on kestävä ruokaratkaisut -painoalaan liittyen monipuoliset bio- ja elintarviketekniikan laboratoriot laitteistoinen esimerkiksi mikrobiologisiin määrittäksiin, elintarvikekehitykseen sekä biologisen raaka-aineen käsittelyyn. Oppimisympäristönä on lisäksi opetusmaailma Ilmajoen kampuksella.

Seinäjoen koulutuskuntayhtymä

Seinäjoen koulutuskuntayhtymä ylläpitää nuoria kouluttavaa Koulutuskeskus Sedua sekä Sedu Aikuiskoulutus liikelaitosta. Koulutuskuntayhtymään kuuluu mukaan 18 kuntaa. Koulutustoiminnan ohella Koulutuskeskus Sedu ja Sedu Aikuiskoulutus ovat aktiivisia hanketoimijoita alueellisissa, kansallisissa ja kansainvälisissä hankkeissa ja osallistuvat monialaisesti maaseudun ja elinkeinotoiminnan kehittämiseen maakunnassa.

Koulutuskeskus Sedu

<http://www.sedu.fi/>

Koulutuskeskus Sedu on toisen asteen ammatillista koulutusta Etelä-Pohjanmaalla tarjoava oppilaitos, jonka toimipisteitä on Seinäjoella, Ilmajoella, Juvassa, Kauhajoella, Kurikassa, Lappajärvellä, Lapualla ja Ähtärissä. Opiskelijoita Sedussa on yli 4 000 ja henkilökuntaa yli 400, joista opettajia runsaat 300. Nuorten koulutustarjontaan kuuluvat muun muassa elintarvikealan, hotelli-, ravintola- ja cateringalan, liiketalouden, maatalousalan, matkailun, metsäalan, laboratorioalan sekä sosiaali- ja terveysalan perustutkinnot. Työssäoppiminen kuuluu kiinteänä osana opintoihin.

Sedu Aikuiskoulutus liikelaitos

<http://www.sedu aikuiskoulutus.fi/>

Sedu Aikuiskoulutus liikelaitos toteuttaa koulutus- ja konsultointipalveluja sekä oppisopimuskoulutusta työ- ja elinkeinoelämän tarpeisiin. Työntekijöitä on noin 150. Vuosittain opiskelijoita on noin 7800, joista noin 800 suorittaa tutkinnon. Sedu Aikuiskoulutus toteuttaa lisäksi lyhytkestoisia koulutuksia ja on monipuolinen hanketoimija. Sedu Aikuiskoulutus on yksi ELY-keskusten valitsemista yritysten kehittämispalvelujen puitetoimittajista.

Tutkintovalikoimaan kuuluvat muun muassa maaseututoimialalla maatalousalan perustutkinto ja viljelijän ammattitutkinto sekä metsäalan perustutkinto ja metsätalousyrittäjän ammattitutkinto, palvelutoimialalla elintarvikealan perustutkinto, elintarvikejalostajan ammattitutkinto, elintarviketeollisuuden ammattitutkinto ja elintarviketekniikan erikoisammattitutkinto sekä hotelli-, ravintola- ja cateringalan perustutkinto, dieetikokin erikoisammattitutkinto, ravintolakokin ammattitutkinto ja suurtalouksokin ammattitutkinto sekä yrittäjyyden ja kaupan toimialalla liiketalouden perustutkinto, myynnin ammattitutkinto ja yrittäjän ammattitutkinto.

Järviseudun ammatti-instituutti

<http://www.jamin.fi/>

Järviseudun ammatti-instituutilla (JAMI) on toimipisteet Alajärvellä, Kurejoella, Lappajärvellä ja Töysässä, joista Kurejoen toimipisteessä on maatalous-, puutarha- sekä luonto- ja ympäristöalan koulutustarjontaa nuorisoasteella ja osin myös aikuiskoulutuksena. Mahdollisia saavutettavia tutkintonimikkeitä ovat muun muassa maatalousyrittäjä, puutarhuri, luonto-ohjaaja, luonto- ja ympäristöneuvoja sekä ympäristönhoitaja. Luonto- ja ympäristöalan perustutkinnon luontoalan koulu-

tusohjelman (luonto-ohjaaja) valinnut voi sisällyttää tutkintoonsa myös luonnontuotteiden jatkojalostusta käsittelevän tutkinnon osan.

Suupohjan koulutuskuntayhtymä, Suupohjan ammatti-instituutti

<http://www.saiedu.fi/>

Suupohjan ammatti-instituutissa Kauhajoella tarjotaan ammatillista koulutusta ammattioppilaitoksessa, kauppaoppilaitoksessa ja maatalousoppilaitoksessa. Perustutkintotasolla maaseutuoppilaitoksessa voi opiskella esimerkiksi maaseutuyrittäjäksi, puutarhuriksi tai eläintenhoitajaksi sekä nuorisoasteella että aikuiskoulutuksena. Ammatti-instituutin aikuiskoulutusosaston tarjonnassa on myös yrittäjän ammattitutkinto.

Etelä-Pohjanmaan Opisto

<http://www.epopisto.fi/>

Kansanopiston tarjontaan kuuluvat muun muassa avoimen yliopiston opinnot eri oppiaineissa, ammatilliseen tutkintoon valmistava koulutus (mm. johtamisen erikoisammattitutkinto sekä nuoriso- ja vapaa-ajanohjauksen perustutkinto), vapaan sivistystyön ammatillinen lisä- ja täydennyskoulutus, kansanopistolinjat (mm. terveystieteet) sekä erilaiset lyhytkurssit. Valikoimaan ovat kuuluneet muun muassa ravitsemukseen, luontaisterapiaan, hierontaan ja turvehoitoihin liittyvät kurssit.

Seinäjoen yliopistokeskus

<http://www.seinajoenyliopistokeskus.fi/>

Seinäjoen yliopistokeskus on noin 100 asiantuntijan monitieteellinen yhteisö, johon kuuluvat Tampereen, Helsingin ja Vaasan yliopistot, Sibelius-Akatemia sekä Tampereen teknillinen yliopisto. Yliopistokeskus edistää yliopistojen yhteiskunnallista ja alueellista vaikuttavuutta tutkimuksen ja aikuiskoulutuksen keinoin. Tutkimuksen painopisteitä ovat kestävä ruokaratkaisut, älykkäät ja energiatehokkaat järjestelmät, hyvinvoivat ja luovat yksilöt sekä yrittäjyys, uudet liiketoimintakonseptit ja palveluinnovaatiot. Tutkintotavoitteellista aikuiskoulutusta tarjotaan muun muassa kauppa-, hallinto-, terveys- ja yhteiskuntatieteissä sekä tekniikassa, musiikissa ja elintarvikealalla.

Yliopistolliseen yhteistyöhön Seinäjoella osallistuu myös Turun yliopisto sekä mittava joukko yrityksiä. Yliopistot muodostavat yhteistyössä Seinäjoen ammattikorkeakoulun sekä alueen kehittäjäorganisaatioiden kanssa Epanet-verkoston, jonka koordinoinnista vastaa Etelä-Pohjanmaan

korkeakoulu yhdistys ry. Epanetin runsaat 20 tutkimusryhmää muodostavat monitieteisen ja useita korkeakouluja yhdistävän tutkimusyhteisön. Tutkimusryhmien aiheita ovat muun muassa elintarvikekehitys (elintarvikkeiden maku ja terveellisyys sekä ravitsemuksen taloudellinen merkitys), elintarviketurvallisuus, innovaatioympäristöt, kuluttajakäyttäytyminen elintarvikealalla, lasten ja nuorten terveyden edistäminen, logistiset järjestelmät, yrittäjyys (pk-yritysten liiketoiminnan kasvu), aluetaloudellisten vaikutusten arviointi (luonnonvarapohjaiset arvoketjut), yritysten uudistumisen dynamiikka sekä luonnonvarojen kestävä käyttö ja luontoyrittäjyys.

Yliopistokeskusta koordinoivan Tampereen yliopiston tutkimustoiminta Seinäjoella keskittyy terveystieteeseen ja laboratoriolääketieteen aiheisiin sekä innovaatioympäristöihin. Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti puolestaan toimii yliopistokeskuksessa painoaloilla ruoka- ja luonnonvarat sekä paikalliskehitys. Tutkimuksessa korostuu kansainvälisyyden edistäminen ja vuorovaikutus elinkeinoelämän kanssa. Yksikkö tekee myös tutkimukseen perustuvaa kehittämistoimintaa, jossa erityisteenä ovat kestävä ruokaratkaisut. Lisäksi tarjotaan koulutusta muun muassa elintarviketieteissä. Vaasan yliopiston tutkimusaloja yliopistokeskuksessa ovat yrittäjyys, kuluttajakäyttäytyminen, logistiset järjestelmät ja agroteknologia.

Helsingin yliopisto, Ruralia-instituutti

<http://www.helsinki.fi/ruralia/>

Ruralia-instituutti on maaseudun kehittämiseen erikoistunut Helsingin yliopiston erillinen laitos, joka toimii Seinäjoen ja Mikkelin toimipaikoissa. Vuoden 2015 alussa laitos on liittymässä osaksi yliopiston maatalous- ja metsätieteellistä tiedekuntaa. Instituutin tehtävänä on maaseudun kestävä paikalliskehityksen ja biotalouden edistäminen monitieteisen tutkimuksen sekä siihen perustuvan innovaatiotoiminnan ja koulutuksen avulla.

Ruralia-instituutti toteuttaa laajasti tutkimus- ja kehittämishankkeita ja tekee alueellista, kansallista ja kansainvälistä yhteistyötä. Yksikkö toimii lisäksi yhteistyössä yliopiston eri ainelaitosten kanssa. Yhtenä tutkimus- ja kehittämisalana Ruralia-instituutissa on vuosien ajan ollut luonnontuoteala, joten yksiköllä on alalta vankka asiantuntemus sekä laajat kotimaiset ja kansainväliset verkostot.

Tampereen yliopisto

Tampereen yliopiston tutkimusalat Seinäjoen yliopistokeskuksessa ovat lääketiede, hoitotiede, inno-

vaatioympäristöt ja musiikkitutkimus. Tampereen yliopistolla on Seinäjoella tutkimusprofessorit anesthesiologiassa, hoitotieteessä, innovaatioympäristöissä, laboratoriolääketieteessä ja yleislääketieteessä. Aikuiskoulutuksessa Tampereen yliopiston toiminta keskittyy avoimen yliopiston opetukseen ja aikuiskoulutuksen kehittämishankkeisiin.

Tampereen teknillinen yliopisto

Tampereen teknillinen yliopisto tekee Seinäjoella tieteellistä tutkimus- ja kehitystoimintaa, jolla tuetaan maakuntaa ja sen elinkeinoelämää. Neljän professorin johdolla työtä tehdään telelääketieteessä, virtuaalitekniikassa, metallirakentamisessa ja arkkitehtuurissa. Yksikkö linkittää maakunnan yritykset yliopiston osaamisen sen kaikilla tutkimusaloilla. Tampereella tutkitaan muun muassa ekotehokkuutta ja biotekniikan hyödyntämistä lääkkeiden valmistuksessa. Aikuiskoulutuksena Tampereen teknillinen yliopisto järjestää muun muassa insinööreille suunnattua muuntokoulutusta.

Turun yliopisto, Funktionaalisten elintarvikkeiden kehittämiskeskuksen Seinäjoen tutkimusyksikkö

<http://www.utu.fi/fi/yksikot/fff/tutkimus/seinajoki/Sivut/home.aspx>

Seinäjoella toimii Turun yliopiston Funktionaalisten elintarvikkeiden kehittämiskeskuksen osana elintarvikekehityksen 10-henkinen tutkimusyksikkö. Tutkimusryhmässä keskitytään teemaan maku ja terveys. Tutkimusaiheina ovat olleet muun muassa paikallisten raaka-aineiden kemialliset, aistinvaraiset ja teknologiset ominaisuudet, uudet elintarviketeknologiat sekä terveellisiin elämäntapoihin vaikuttaminen. Uraauurtavaa työtä on tehty ruoan maun ja miellyttävyyden moniaistisuuteen liittyvän tutkimuksen osalta. Tutkimusryhmä on verkottunut alueen yritysten ja toimijoiden kanssa sekä kansallisesti ja kansainvälisesti.

Vaasan yliopisto, Seinäjoki

<http://www.uva.fi/fi/sites/seinajoki/>

Vaasan yliopistossa Seinäjoella tutkimusta tehdään muun muassa yrittäjyydessä, kuluttajakäyttäytymisessä ja logistiikassa. Myös agroteknologiassa on tutkimusryhmä. Aikuiskoulutuksena Vaasan yliopisto järjestää Seinäjoella johtamisen maisteriopintoja ja talousoikeuden opintopolkua. Kehittämistyötä tehdään energiayrittäjyyden ja virtuaalisten oppimisympäristöjen osalta. Toimintaa

organisoi Levón-instituutti, joka Vaasan yliopiston erillislaitoksena edistää elinikäistä oppimista, tukee yritysten, julkisorganisaatioiden ja alueiden uudistamista sekä lisää näiden kilpailukykyä Vaasan yliopiston painopistealueilla.

Etelä-Pohjanmaan korkeakoulu yhdistys ry

<http://www.epky.fi/>

Etelä-Pohjanmaan korkeakoulu yhdistys edistää korkeakoulupoliittista yhteistyötä ja korkeakoulutoiminnan kehittämistä Etelä-Pohjanmaalla. Korkeakoulu yhdistys tuottaa yliopistotasoisia koulutuspalveluja Etelä-Pohjanmaan kesäyliopistossa ja vahvistaa soveltavaa huippututkimusta Epanet-korkeakouluverkostossa, joka on Etelä-Pohjanmaalla toimiva suomalaisten korkeakoulujen yhteistyöverkosto. Epanetin yliopistoja ovat Helsingin yliopisto, Sibelius-Akatemia, Tampereen yliopisto, Tampereen teknillinen yliopisto, Turun yliopisto ja Vaasan yliopisto. Epanet-verkoston tutkimusryhmät ovat osa Seinäjoen yliopistokeskuksen toimintaa.

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT)

www.mtt.fi/ylistaro

Maa- ja elintarviketalouden tutkimuskeskus (MTT) on ruokajärjestelmän vastuullisuutta, kilpailukykyä ja luonnonvarojen kestävä hyödyntämistä kehittävä tutkimuskeskus. Etelä-Pohjanmaalla Ylistaron toimipisteessä toimii Kasvintuotannon tutkimuksen Peltokasvitutkimusryhmä. Ryhmän tutkimuksissa ja kehittämishankkeissa painottuvat Etelä-Pohjanmaan ja Pohjanmaan alueelle tärkeät kasvit: viljat, öljykasvit, nurmikasvit sekä bioenergiakasvit. MTT:n tutkijoita työskentelee myös Seinäjoella Helsingin yliopiston Ruralia-instituutin yhteydessä. MTT yhdistyy Metsäntutkimuslaitoksen, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen ja maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus Tiken tilastopalveluiden kanssa Luonnonvarakeskukseksi 1.1.2015 (www.luonnonvarakeskus.fi), minkä jälkeen toimipaikkaverkosto saattaa muuttua.

Foodwest Oy

<http://www.foodwest.fi/>

Foodwest Oy on elintarvikekehityksen asiantuntijayritys, joka tarjoaa yrityksille monipuolisesti elintarvikealan palveluita. Yrityksen ydinosamista ovat tuotekehitys, markkinatutkimus ja laadunhallinta. Foodwest on toimijana useissa kehittämissä hankkeissa. Foodwest on muun muassa mukana

biotalouden INKA-ohjelmassa ruokajärjestelmien kehittämisen osalta sekä maakunnan Ruokaprovinssi-kehitystyössä. Foodwest on lisäksi aiemmin muun muassa koordinoinut valtakunnallista Elin-tarvikekehityksen klusteriohjelmaa (OSKE) ja toteuttanut Tekesin Sapuska - Kansainvälistä liiketoimintaa elintarvikkeista -ohjelmaa.

FP Food Park Oy

<http://www.foodpark.fi/>

FP Food Park Oy:n tehtäväkenttään kuuluvat elintarvikealan yritysten kilpailukykyä edistävät tehtävät sekä palvelut liittyen muun muassa laadunhallintaan, markkinointiin ja myyntiin sekä tuotekehitykseen. Yritys koordinoi Kauhajoen seudun aluekeskusohjelman elintarvikealaa. FP Food Park Oy on keskittynyt kasvien, juuresten, vihannesten, marjojen, siementen ja esivalmisteiden prosessointiosaamiseen. Yritys toimii yhteistyössä muun muassa samassa rakennuksessa toimivan Kauhajoen elintarvikelaboratorion kanssa.

Uusyrittyskeskus Neuvoa-antava (Etelä-Pohjanmaan Uusyrittyskeskus ry)

<http://www.neuvoa-antava.fi/>

<http://uusyrityskeskus.fi/>

Etelä-Pohjanmaalla toimiva Uusyrittyskeskus Neuvoa-antava tarjoaa maksutonta neuvontaa ensisijaisesti yrityksen perustamista harkitseville henkilöille. Uusyrittyskeskus tarjoaa palveluita muun muassa liikeidean kehittämisessä, laskelmien teossa, yrityksen perustamisessa, rahoituksen selvittämisessä, markkinointiin ja myyntiin liittyvissä asioissa sekä yhteistyöverkon luomisessa ja kehittämisessä.

Frami Oy

<http://www.frami.fi/>

Frami Oy on alueellinen kehitysyhtiö, joka tarjoaa palveluita yritystoiminnan käynnistämiseen, liiketoiminnan kehittämiseen, tuotekehitykseen ja -testaukseen sekä myynnin kehittämiseen ja kansainvälistymiseen muun muassa täsmäkoulutusten, asiantuntija-avun ja kumppaneiden hakemisen keinoin. Frami Oy tarjoaa myös tilapalveluita.

Seinäjoen seudun elinkeinokeskus -liikelaitos (SEEK)

<http://www.seek.fi/>

Seinäjoen seudun elinkeinokeskus muun muassa tarjoaa yritystoimintaan liittyvää neuvontaa, tarjoaa toimitiloja sekä markkinoi aluetta yritys- ja

asuinympäristönä. Seinäjoen kaupunkiseudulle sijoittumaan autetaan myös kansainvälisiä yrityksiä.

Into Seinäjoki Oy

Frami Oy ja Seinäjoen seudun elinkeinokeskus SEEK yhdistyvät uudeksi elinkeinokonserniksi. Into Seinäjoki Oy aloittaa toimintansa alueen elinkeinotoiminnan kehittäjänä 1.1.2015.

Suupohjan Elinkeinoitoimen Kuntayhtymä

<http://sek.suupohja.fi/>

Suupohjan elinkeinoitoimen kuntayhtymän (SEK) yrityspalvelut tarjoavat neuvontaa ja kehittämisapua yritystoimintaa suunnitteleville sekä jo toimiville yrityksille. Liikeidean kehittämisen ja liiketoiminnan kehittämisen ohella palvelut ulottuvat rahoituksen järjestelyihin, kansainvälistymiseen ja liiketoimintaverkostojen kehittämiseen. Kuntayhtymä ylläpitää alueen yritysrekisteriä ja toimintatilapörssiä. Lisäksi SEK suunnittelee, toteuttaa ja rahoittaa Suupohjan elinkeinoelämän kehittämissankkeita.

Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy

www.jpyp.fi/

Järvi-Pohjanmaan Yrityspalvelu Oy (JPYP) toimii elinkeino-yhtiönä Alajärven kaupungin sekä Soinin ja Vimpelin kuntien alueella. JPYP tarjoaa yritys- ja kehittämisspalveluita alueen yrityksille toiminnan eri vaiheissa. JPYP myös tuottaa hankkeiden suunnitteluun, käynnistämiseen, edunvalvontaan sekä rahoituskanavien etsimiseen liittyviä palveluja alueen kunnille.

LC Logistics Center Oy / Kauhajoen teknologiakeskus Logistia

<http://www.lclc.fi/>

<http://www.logistia.fi/>

LC Logistics Center Oy tarjoaa konsultointipalveluja johtamisjärjestelmien ja liiketoiminnan kehittämiseen. Palveluvalikoimaan sisältyvät muun muassa laatu-, ympäristö- ja metsäsertifiointijärjestelmät. Kehittämissyhtiö on valittu yhdeksi ELY-keskusten tarjoamien tuettujen konsultointipalvelujen valtakunnalliseksi toteuttajaksi. Lisäksi LC Logistics Center Oy vastaa Kauhajoen teknologiakeskus Logistian operatiivisesta johdosta. Logistia tarjoaa toimitiloja ja muita palveluja yrityksille ja yhteisöille. Logistiassa toimii noin 60 eri organisaatiota. Logistiassa on myös YritysSuomen palvelupiste. Logistia on innovaatioympäristö yritysten liiketoiminnan

kehittämiseen, erityisosaamisalueita ovat logistiset järjestelmät ja materiaalinkäsittely. Kauhajoen teknologikeskus Logistia on Suomen Teknologikeskusten Liitto TEKELin jäsen.

ProAgria Etelä-Pohjanmaa ry

<https://etela-pohjanmaa.proagria.fi/>

ProAgria Etelä-Pohjanmaa ry on neuvontajärjestö, joka auttaa maatilojen ja maaseutuyritysten toimintaan liittyvissä asioissa. Maaseutuyritysten kilpailukykyä parantavien asiantuntijapalveluiden lisäksi palvelu- ja tuotevalikoimaan kuuluvat koulutuspalvelut, projektien vetämis- ja organisointipalvelut sekä erilaiset seurantapalvelut. Moniin kehitettäviin toimialoihin kuuluvat muun muassa kasvintuotanto, elintarvikeala ja hyvinvointiala.

Etelä-Pohjanmaan maa- ja kotitalousnaisten piirikeskus

<https://etela-pohjanmaa.maajakotalousnaiset.fi/>
Etelä-Pohjanmaan Maa- ja kotitalousnaiset tarjoavat yrityksille, yhdistyksille ja yksityisille ihmisille kehittämispalveluita, henkilökohtaista neuvontaa ja koulutusta. Erityisalana on muun muassa ruokaan ja ravitsemukseen liittyvä neuvonta ja koulutus. Palveluihin sisältyy muun muassa hygieniakoulutus ja -testaus. Maa- ja kotitalousnaisten yritysneuvonnan asiantuntijat auttavat yritystoiminnan eri vaiheissa kuten yrityksen perustamisessa, liiketoiminnan kehittämisessä sekä tuotteiden ja palveluiden kehittämisessä. Elinkeinoaloista yritysneuvonnan asiantuntemusta on etenkin ruoka- ja matkailupalveluissa, hyvinvointi- ja hoivapalveluissa, elintarvike- ja luonnontuotealoilla sekä maise- man tuotteistamisessa.

Etelä-Pohjanmaan käsi- ja taideteollisuus ry

<http://www.taitoep.net/>

Etelä-Pohjanmaan käsi- ja taideteollisuus ry ylläpitää ja edistää eteläpohjalaista käsityötä taitokulttuurina ja elinkeinona. Etelä-Pohjanmaan lisäksi yhdistys toimii Vaasan ja Isonkyrön alueilla. Toiminnallaan yhdistys muun muassa kehittää uutta ja omaleimaista käsityötä ja vahvistaa käsityöyrittäjyyttä. Yhdistys järjestää alan kursseja, tapahtumia, lasten käsityökoulua ja vuosittaiset käsityömessut, tarjoaa Taito-yrityspalveluja sekä markkinoi ja välittää käsityömateriaaleja ja tuotteita. Toiminnassa käytetään jonkin verran myös luonnonmateriaaleja. Yhdistyksen asiantuntijoilla on monipuolista osaamista käsityöalalta, alan tuotekehityksestä ja tekniikoista sekä myynnistä ja markkinoinnista.

Seinäjoen käsi- ja taideteollisuuskeskuksen lisäksi yhdistyksellä on Etelä-Pohjanmaan alueella Taitokäsityökeskukset Alavudella, Kauhajoella ja Lapualla.

Etelä-Pohjanmaan 4H-yhdistykset

<http://www.4h.fi/jarjesto/yhteystiedot/4h-yhdistykset/etela-pohjanmaa/>

Suomen kaikkien 4H-piirien ja Suomen 4H-liiton toiminta yhdistettiin vuoden 2014 alussa. Keskusorganisaatioon kuuluu Etelä-Pohjanmaan alueelta 18 pääosin yhden kunnan alueella toimivaa 4H-yhdistystä. Alueellista 4H-yhdistysten yhteistyötä Keski- ja Etelä-Pohjanmaan sekä Keski-Suomen maakunnissa johdetaan Kokkolan Kälviän toimipisteestä.

Alueen 4H-yhdistykset järjestävät lapsille ja nuorille muun muassa ryhmätoimintaa, erilaisiin työtehtäviin tutustuttavia kursseja ja työtilaisuuksia sekä metsä- ja luontoaiheisia tapahtumia ja teemakerhoja. 4H-yrityksissä nuoret pääsevät kokeilemaan työntekoa, yritystoimintaa ja yrittäjänä oloa. 4H:n alueyhdistykset ovat lisäksi toteuttaneet useina vuosina marjojen, lähinnä puolukan, ostotoimintaa maakunnassa. Kuitenkin vuonna 2014 puolukkaa ei otettu vastaan, koska marjoille ei saatu ostajaa.

Suomen metsäkeskus, Etelä- ja Keski-Pohjanmaa

<http://www.metsakeskus.fi/etela-ja-keski-pohjanmaa>

Suomen metsäkeskus on koko maan kattava metsätalouden kehittämis- ja toimeenpano-organisaatio, joka muun muassa edistää metsään ja puuhun perustuvia elinkeinoja, neuvoo ja kouluttaa metsänomistajia, rahoittaa metsän- ja luonnonhoidon töitä sekä jakaa tietoa metsistä ja metsätaloudesta. Metsäkeskus tuottaa metsänomistajille ja muille metsäalalla toimiville metsätietopalveluja. Metsäkeskus muun muassa kerää, ylläpitää ja hyödyntää metsävaratietoa, joka on metsään.fi -palvelun kautta koko metsäalan käytettävissä. Metsäkeskus myös valvoo metsälainsäädännön noudattamista. Nykyinen Lahdessa toimivasta keskusyksiköstä ja kolmestatoista alueyksiköstä muodostuva Suomen Metsäkeskuksen organisaatio on uudistumassa vuonna 2015.

Metsänomistajille liiketaloudellisia palveluita kuten metsäsuunnittelua, metsänhoitoa, luonnon- ja ympäristönhoitoa tai metsäomaisuuden hallintaa koskeva toiminta eriytetään vaiheittain metsäkeskuksesta Otso Metsäpalveluihin (otso.fi).

Etelä-Pohjanmaalla metsäkeskus on toteuttanut luonnon ja metsien hoitoon ja käyttöön, puualaan ja metsäenergiaan liittyviä maaseutuohjelmara-hoitteisia kehittämishankkeita noin 20 vuoden ajan. Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla on laadittu vuosille 2012–2015 alueen metsien hoitoa ja käyttöä ohjaava metsäohjelma, jossa yhtenä toimenpiteenä on aiemmin laaditun luontoyrittäjyyden toiminta-ohjelman päivittäminen ja toimeenpaneminen.

MTK Etelä-Pohjanmaa ry

www.mtk.fi/etelapohjanmaa

Maataloustuottajain Etelä-Pohjanmaan liitto MTK Etelä-Pohjanmaa ry on maanviljelijöiden, metsänomistajien ja maaseutuuyrittäjien alueellinen etujärjestö, joka osallistuu edustajineen erilaisten ohjelmien ja strategioiden valmistelutyöhön sekä monien hankkeiden ohjausryhmiin. Yhdistys alueen tuottajayhdistyksineen järjestää koulutuksia sekä osallistuu maaseudun elinkeinojen kehitykseen.

Metsänomistajien liitto Länsi-Suomi ry

<http://www.mhy.fi/>

Metsänomistajien liitto Länsi-Suomi ry on Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla, Pirkanmaalla, Satakunnassa ja Varsinais-Suomessa toimiva yksityismetsätalouden alueellinen kehittämis-, yhteistyö- ja etujärjestö. Liitto on laajasti mukana alueen metsiä ja luonnonvaroja koskevassa hanketoiminnassa.

Metsänomistajien järjestökenttä uudistuu vuoden 2014 aikana. Metsänomistajien liittojen toiminta päättyy ja metsänhoitoyhdistykset voivat liittyä MTK:n jäseniksi. Metsänomistajien liitot lakkaavat toimintansa osana metsänomistajajärjestöä 31.12.2014. Vuoden 2015 alusta lähtien alueellisesta edunvalvonnasta ja metsänhoitoyhdistysten kehittämisestä vastaavat MTK:n metsälinjan toimihenkilöt, tätä toimintaa toteutetaan vuoden 2015 alusta myös maakunnallisesti.

Metsänhoitoyhdistykset

<http://www.mhy.fi/>

Etelä-Pohjanmaalla toimivia metsänhoitoyhdistyksiä ovat Alajärvi, Etelä-Pohjanmaa, Evijärvi, Ilmajoki, Isojoki-Karjokki, JärviLakia, Kurikka, Lakeus, Metsäpohjanmaa, Soini sekä Suomenselkä. Metsänhoitoyhdistys tekee metsänomistajien edunvalvontaa, järjestää koulutuksia, välittää tietoa metsänomistajille ja tarjoaa kokonaisvaltaisia puukaupan sekä metsäluonnon hoidon ja käytön palveluja.

Metsänhoitoyhdistykset voivat liittyä MTK:n jäseniksi. Vuoden 2015 alusta lähtien alueellisesta edunvalvonnasta ja metsänhoitoyhdistysten kehittämisestä vastaavat MTK:n metsälinjan toimihenkilöt, toimintaa toteutetaan vuoden 2015 alusta myös maakunnallisesti.

Etelä-Pohjanmaan Matkailu Oy

<http://www.epmatkailu.fi/>

Etelä-Pohjanmaan Matkailu Oy on matkailun myynti- ja markkinointiorganisaatio sekä matkailun alueorganisaatio. Palveluiden markkinoinnin ja myynnin lisäksi yhtiön tehtäviin kuuluu tuotekehitys- ja hankeyhteistyö alueen matkailutoimijoiden kanssa matkailuelinkeinon kehittämiseksi.

Etelä-Pohjanmaan liitto

<http://www.etela-pohjanmaa.fi/>

Etelä-Pohjanmaan liitto on 18 jäsenkuntansa muodostama kuntayhtymä, jonka toiminnan jäsenkunnat pääosin rahoittavat. Etelä-Pohjanmaan liitto toimii kehittäjä- ja välittäjäorganisaationa. Liiton tehtäväalueita ovat muun muassa aluekehitys ja maakuntasuunnittelu sekä maakunnan edunvalvonta. Liitto ajaa maakunnan, sen kuntien, väestön ja elinkeinoelämän etuja sekä laatii erilaisia strategioita, suunnitelmia ja selvityksiä.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (ELY-keskus)

<http://www.ely-keskus.fi/fi/elykeskukset/etela-pohjanmaanely/>

ELY-keskus on valtionhallinnon alueellinen kehittämis- ja palvelukeskus. Kaikkiaan Suomessa ELY-keskuksia on 15 ja niihin on koottu entisten TE-keskusten, alueellisten ympäristökeskusten, tiepiirien, lääninhallitusten liikenne- ja sivistysosaston sekä Merenkulkulaitoksen tehtäviä.

Elinkeinojen, työvoiman, osaamisen ja kulttuurin vastuualue hoitaa muun muassa yritysten neuvonta-, rahoitus- ja kehittämispalveluja, elinkeinoelämän ja innovaatioympäristön kehittämistä, alueellista elinkeino- ja työvoimapolitiikkaa, maatilatalouden ja maaseutuelinkeinojen kehittämistä sekä ammatillisen koulutuksen suunnittelu- ja seurantatehtäviä.

Ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue huolehtii alueelliselta ympäristökeskukselta siirtyneistä tehtävistä toimialueellaan. Näitä ovat ympäristön tilan seuranta, ympäristönsuojelu, luonnonsuojelu, alueiden käytön ja rakentamisen ohjaus, kulttuuriympäristön hoito sekä vesivarojen käyttö ja hoito.

Seinäjoen Seudun Kehittämisyhdistys Liiveri ry

<http://www.liiveri.fi/>

Liiveri on maaseudun kehittämissyhdistys (paikallinen Leader-toimintaryhmä), joka kannustaa maaseudun asukkaita kehittämään omaa kotiseutuaan, lisäämään sen viihtyisyyttä sekä synnyttämään työpaikkoja ja yrityksiä. Liiveri aktivoi, innostaa, tiedottaa, kouluttaa ja toimii hankkeiden toteuttajien apuna. Liiverin kautta voi hakea rahoitusta yrityksen investointeihin, kehittämiseen ja ensimmäisen vieraan työntekijän palkkakustannuksiin. Liiveri rahoittaa myös maaseudun elinkeinojen monipuolistamista, koulutusta sekä yleishyödyllisiä investointeja ja kehittämishankkeita. Kehittämissyhdistyksen toiminta-alueena on Ilmajoki, Jalasjärvi, Kurikka ja Seinäjoki.

Suupohjan Kehittämisyhdistys ry

<http://www.suupohjankehittamisyhdistys.fi/>

Suupohjan Kehittämisyhdistys ry on seudullinen kehittämisorganisaatio, joka kannustaa maaseudun asukkaita kehittämään omaa kotiseutuaan, lisäämään sen viihtyisyyttä sekä synnyttämään uusia työpaikkoja ja yrityksiä. Kehittämissyhdistyksen toiminta-alueita on Suupohjan seutukunta, joka koostuu Isojoen, Karijoen ja Teuvan kunnista ja Kurikan Jurvan alueesta sekä Kauhajoen kaupungista. Yhdistys toteuttaa Leader-toimintatavalla Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaa. Rahoitustukea voi hakea yhdistyksen kautta yleishyödylliseen ja yritystoiminnan kehittämiseen, koulutukseen, investointeihin sekä yritystukiin.

Aisapari ry

<http://www.aisapari.net/>

Aisapari on pohjoisella Etelä-Pohjanmaalla sijaitseva Evijärven, Lappajärven, Vimpelin, Alajärven, Lapuan ja Kauhavan alueella toimiva kehittämissyhdistys, joka toteuttaa Leader-toimintatavalla Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaa. Rahoitustukea voi hakea yhdistyksen kautta yleishyödylliseen ja yritystoiminnan kehittämiseen, koulutukseen, investointeihin sekä yritystukiin.

Kuudesta ry

<http://www.kuudesta.net/>

Kuudesta ry on itäosassa Etelä-Pohjanmaata toimiva Leader-ryhmä, joka tukee seutukunnallista ja paikallista kehittämistyötä. Kehittämissyhdistyksen toimialueena on neljä kuntaa eli Alavus, Kuortane, Soini ja Ähtäri. Yhdistys toteuttaa Leader-toiminta-

tavalla Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelmaa. Rahoitustukea voi hakea yhdistyksen kautta yleishyödylliseen ja yritystoiminnan kehittämiseen, koulutukseen, investointeihin sekä yritystukiin.

3.3 LUONNONTUOTEALAN YRITYKSET ETELÄ-POHJANMAALLA

Hankkeessa tehdyssä kartoituksessa Etelä-Pohjanmaalta löydettiin noin 30 luonnontuotteita toiminnassaan hyödyntävää yritystä. Marjojen talteenottoa tai jatkojalostusta harjoittavia yrityksiä kartoitetuista oli liki kolmannes. Luonnontuotepohjaisia hoitotuotteita ja erityisesti hoitoalan palveluita tuottavia yrityksiä maakunnasta löydettiin 12. Yleisimpiä palveluita olivat erilaiset turvehoidot. Luontaistuotteita, sienijalosteita tai käsitöitä luonnontuotteista valmisti kutakin muutama tai yksittäinen yritys.

Esimerkkejä Etelä-Pohjanmaan luonnontuotealan yrityksistä:

LehtoPeat Oy

<http://www.lehtopeat.com/>

LehtoPeat Oy on ähtäriläinen kylpy- ja hoitoturvealan pioneeriyritys, jonka tuotevalikoimaan kuuluvat turvehoitojen tarjoamisen lisäksi muun muassa hoitoturvetuotteet, kasvonaamiot, shampoot, saippuat sekä ihon- ja hiustenhoitotuotteet. LehtoPeat Oy toimittaa laajalti turvetuotteita kotimaisten kylpylöiden ja hoitolaitosten käyttöön. Yrityksellä on myös vientiä muun muassa Japaniin ja Arabiemiraatteihin. Yrityksellä on Suomessa laaja jälleenmyyntiverkosto, turvetta myydään esimerkiksi luontaistuotekaupoissa ja hoitoloissa. LehtoPeat Oy järjestää myös kursseja, joilla koulutetaan uusia turvehoitajia.

Marjami Oy

<http://www.marjami.fi/>

Ilmajoella sijaitseva Marjami Oy jatkaa aiemmin Bandedosa Oy:n nimellä toteutettua viljeltyjen ja luonnonmarjojen osto- ja välitystoimintaa. Tuoremarjojen lisäksi valikoimiin kuuluvat pakastemarjat, myös rouhittuna tai survottuna, sekä lisäaineetomat mehut ja mehujuomat. Tuotteita toimitetaan kotimaisille tukku-, suurtalous- ja vähittäisasiakkaille.

Kuva 3. Kylpy- ja hoitoturvealalla Etelä-Pohjanmaalla on vahvaa osaamista ja pioneeriyrittäjyyttä. (Kuva: Terhi Salomaa)

Nordic Nutrients Group Oy

<http://www.nordicnutrients.fi/>

Nordic Nutrients Group Oy:öön kuuluu kolme it-senäistä yhtiötä: Fenola Oy, Etnovia Oy ja Nordic Nutrients Oy. Konserni kehittää terveydellisiin tarkoituksiin funktionaalisia ravintolisiä ja lääkkeitä. Konsernin toiminta kattaa raaka-aineiden hankinnan, tuotteiden uuttamisen ja suunnittelun sekä jakelun. Tuotteet valmistetaan ja pakataan konserniin kuuluvassa lääketehaassa Seinäjoella. Tuotteissa käytetään pohjoismaisia marjoja ja kasveja kuten mustikkaa, puolukkaa ja männyn kuorta.

Kauhajoella toimiva Fenola Oy vastaa konsernissa uusien tuotteiden kehittämiseen liittyvästä tutkimuksesta sekä ainesosien uuttamisesta. Yritys toimittaa muun muassa marjoista ja kasveista erottuja bioaktiivisia yhdisteitä nesteinä tai jauheina myös muille teollisuuden tilausasiakkaille. Seinäjoella toimiva Etnovia Oy puolestaan valmistaa ja pakkaa raaka-aineista lisäravinteita ja farmaseuttisia tuotteita. Sopimustuotantoa on lähinnä Euroopan markkina-alueella. Nordic Nutrients Oy vastaa muun muassa tuotteiden julkistamisesta ja jakelusta.

Linseed Oy

<http://www.linseed.fi/>

Oy Linseed Protein Finland Ltd on Kauhajoella toimiva, pellavaa jalostava yritys, joka käyttää tuotteissaan myös mustikkaa, puolukkaa ja tyrniä. Liikeideana on tuottaa sopimusviljellyn öljypellavan siemenestä valmistusaineita, joilla on hyviä toiminnallisia ominaisuuksia ja/tai terveysvaikutuksia. Tarjontaa on sekä teollisuusettä kuluttajasiakkaille. Yritys toimii omalla osaamisalueellaan teknologia- ja komponenttitoimittajana. Tuotevalikoimaan kuuluvat paahdetut, marjoja sisältävät pellavarouheet, joilla on muun muassa korkea antioksidanttipitoisuus. Tuotteita on saatavissa myös luomuna.

Kukkasmäen Marjatila

<http://www.kukkasmaenmarjatila.fi/>

Kukkasmäen Marjatilalla Kauhajoella viljellään mansikkaa, mutta myös tuotetaan mehuja, hilloja ja marjapakasteita. Viljeltyjen marjojen lisäksi tuotteissa käytetään karpaloa, puolukkaa, mustikkaa ja tyrniä, joita ostetaan pääasiassa lähialueen kerääjil-

tä. Tuotteita toimitetaan yksityistalouksien lisäksi muun muassa erilaisten laitoksien keittiöihin. Tilan tuotteista kootaan myös yrityslahjoja.

3.4 LUONNONTUOTEALAN MAHDOLLISUUKSIA ETELÄ-POHJANMAALLA

Etelä-Pohjanmaan toimijoille ja yrityksille tehtyjen haastattelujen perusteella luonnontuotealaan liittyen maakunnassa on tehty pohjatyötä, muun muassa tutkimusta, mutta alan yrittäjyys ei ole vielä lähtenyt vahvasti kehittymään. Tekeminen on ollut pääosin satunnaista ja harrastelijamaista. Luonnontuotealaa ehkä myös aliarvostetaan. Luonnontuotealan kulttuurista ja liiketoimintamalleja tulisi edelleen pitkäjänteisesti kehittää, herättelyä ja tietoa tarvitaan. Mahdollisuuksia ja ideoita olisi, mutta niitä ei ole lähdetty hyödyntämään käytännön toimintana. Alalle ei ole tullut juurikaan kasvuhakuisia yrityksiä. Käsiyöalalle toimineet alan yritykset ovat vähitellen lopetelleet toiminnan työläyden ja kannattavuuden huonouden takia. Luonnontuotealan kerääjätkin ovat ikääntymässä ja vähenemässä maakunnassa.

Etelä-Pohjanmaan vahvuuksina luonnontuotealan osalta haastatellut pitivät erityisesti yrittäjyyshenkisyttä ja viljelyosaamista. Myös soiden ja turpeen runsaus nähtiin vahvuutena. Lisäksi esimerkiksi prosessointi- ja jatkojalostusosaamista korostettiin, myös Foodwestin tuotekehitysoasaaminen tuotiin vahvuutena esille. Ruokaprovinssiin liittyvän kehittämisen nähtiin antavan hyvää pohjaa myös luonnontuotealalle kasvaa. Arvoaineiden erottamiseen on maakunnassa osaamista. Maakunnan luonnontuotevaroja, erityisesti marja-alueita, pidettiin hyvinä, samoin tieverkostoa.

Etelä-Pohjanmaan toimijoilla on luonnontuotealaan liittyen osaamista erityisesti elintarvikekehityksen, ruokaan liittyvien palveluinnovaatioiden, terveellisen ravitsemuksen, markkina- ja kuluttajatutkimuksen, bio- ja agroteknologian, kasvinuotannon sekä matkailu- ja hyvinvointipalvelujen suhteen. Maakunnan toimijoiden palveluiden ja osaamisalueiden tarkastelun perusteella maakunnan vahvuuksia luonnontuotealan kehittämisen kannalta ovat muun muassa metsämarjojen ja erikoisluonnontuotteiden jalostaminen elintarvikkeina, luonnontuotteisiin tukeutuvat matkailu- ja hyvinvointipalvelut, luonnontuotteiden viljely ja talteenotto luonnosta sekä hyvinvointi- ja kosmetiikkatuotteiden ja ravintolisien valmistaminen.

Luonnontuotealan kehittämisen merkittävimpinä aihealueina Etelä-Pohjanmaalla haastatellut näkivät erityisesti metsämarjojen jalostamisen elintarvikkeina, luonnontuotteisiin tukeutuvat matkailu- ja hyvinvointipalvelut, erikoisluonnontuotteiden jalostamisen elintarvikkeiksi, luonnontuotteiden talteenoton luonnosta, hyvinvointi- ja kosmetiikkatuotteiden ja ravintolisien valmistamisen sekä luonnontuotteiden viljelyn. Erikseen mainittiin myös kuntan tuottaminen sekä turvetuotantoalueiden jälkikäyttö.

Suurimpina luonnontuotealan kehittymistä rajoittavina tekijöinä haastateluissa mainittiin tiedon, osaamisen, esimerkkien ja verkostojen puuttaminen. Myös innovatiivisia yrittäjiä, tuotteistamista ja pääomia arvioitiin tarvittavan. Ratkaisuja kannattavuuden kehittämiseen, markkinoiden löytämiseen ja talteenoton organisointiin tai koneellistamiseen kaivattiin. Lisäksi rajoitteena pidettiin yhteisen ohjelman ja tahtotilan puutetta, ennakoasenteiden sijaan alan liiketoimintamahdollisuudet tulisi nähdä selkeämmin.

Keskeisimmät luonnontuotealan yrittäjyyttä hankaloittavat tekijät olivat haastateltujen mielestä markkinoiden löytäminen, markkinoinnin osaminen, hyvien tuote- ja palveluideoiden löytäminen sekä tiedonsaannin, koulutuksen ja yhteistyön puutteet.

Luonnontuotealan kehittämiseksi haastatellut näkivät erityisesti tarvittavan alan tiedotusta ja koulutusta, tutkimusta luonnontuotteiden vaikuttavuudesta ja tämän tiedon jalkautusta, markkinoiden ja uusien mahdollisuuksien selvittämistä, tuotekehitystoiminnan ja -osaamisen lisäämistä, yhteistyön ja työnjaon kehittämistä, uusien yhteistyötahojen etsimistä, markkinointi- ja liiketoimintaosaamisen kehittämistä sekä teknologian ja viljelymenetelmien kehittämistä.

Parhaimpina keinoina kehittää luonnontuotealan yrittäjyyttä haastatellut pitivät yrittäjien ja alan asiantuntijoiden verkottamista, yrittäjille suunnattua koulutusta ja toimivaa tiedonjakoa sekä tuotekehitys- ja markkinointitukea tuotannon ja jalostustasteen kasvattamiseksi. Alaa tulee tuoda esille innostavasti ja kehittää pitkäjänteisesti alalle kootavan kehitystiimin ohjauksessa. Lisäksi tarvitaan tutkimustiedon hyödyntämistä, koneellistamista, logistiikan ja varastoinnin kehittämistä sekä yritysälähtöisten hankekokonaisuuksien räätälöintiä. Luonnontuotealan mahdollisuuksia tulisi tuoda esille maakunnan ruoka-alan keskittymässä. Luonnontuotteiden viljelyä tulisi kehittää sekä yhdistää luonnontuotteita matkailu- ja hyvinvointipalveluihin.

Luonnontuotealan toivottavina yhteistyön laajenemissuuntina haastatellut näkivät maakunnan osalta erityisesti elintarvikealan. Muun muassa uusien ideoiden synnyttämiseksi myös laajemmin maa-, metsä- ja elintarviketalouden, mutta myös matkailun, lääketieteen ja terveydenhoitoalan suuntaan kaivattiin yhteistyötä. Yhteyksiä markkinoihin, kauppaan ja kuluttajiin nähtiin tarpeelliseksi kehittää, myös kansainvälisesti. Tärkeänä nähtiin ketju tutkimuksesta kehittäjiin ja yrittäjiin. Ja varsinkin toimintaa aloitettaessa tarvitaan hanketoimijoita, oppilaitoksia, elinkeinon kehittäjiä ja viennin edistäjiä. Lisäksi toivottiin kummiyrityksiä aloittelevien yritysten tueksi, jotta hyviin tuloksiin pääsisi helpommin

3.5 LUONNONTUOTEALAN ALUEELLINEN NELIKENTTÄ- ANALYYSI

Luonnontuotealan liiketoimintaan liittyvä nelikenttäanalyysi tiivistää keskeisimmät alan vahvuudet ja heikkoudet sekä ennakoii alan tulevaisuuden mahdollisuuksia ja uhkia, jotka voivat vaikuttaa luonnontuotealan kehitykseen.

Luonnontuotealan keskeisimpiä vahvuuksia Etelä-Pohjanmaalla ovat puhtaat ja monipuoliset luonnonvarat erityisominaisuuksineen, terveyteen ja ekologisuuteen liittyvät trendit, alaa tukeva korkeatasoinen tutkimus ja osaaminen Suomessa ja maakunnassa, yrittäjähenkisyys, alkutuotanto- ja elintarvikeosaaminen sekä hyvä tieverkosto. Heikkoudet puolestaan liittyvät satovaihteluihin ja raaka-aineiden saatavuuteen, markkinoitten tuntemisen puutteisiin, alan tuotekehityksen vähäisyyteen, osaamisen puutteisiin sekä alan yritysten vähäisyyteen ja pienuuteen.

Mahdollisuuksia luonnontuotealan kehittymiselle Etelä-Pohjanmaalla tarjoavat muun muassa luonnontuotteiden viljely, alkuperätiedon hyödyntäminen, kansainvälisesti kasvavat markkinat, tutkimustiedon lisääntyminen sekä monipuolinen yhteistyö. Uhkina voidaan nähdä lähinnä raaka-aineiden saatavuuden heikkeneminen, kilpailu tuotantoalueista, innovaatio toiminnan rahoituksen ja rakenteiden heikkeneminen sekä luonnon pilaantuminen.

Luonnontuotealaan liittyvät vahvuudet, heikkoudet, mahdollisuudet ja uhat Etelä-Pohjanmaalla on tehtyjen haastattelujen ja aineistokartoitusten perusteella esitetty taulukossa 2.

Taulukko 2. Etelä-Pohjanmaan luonnontuotealan SWOT

VAHVUUDET	HEIKKOUEDET
<ul style="list-style-type: none"> • Puhdas luonto • Luonnon tarjoamat sadot ja jokamiehenoikeudet • Raaka-aineiden monipuolisuus • Raaka-aineiden pohjoinen laatu ja terveysominaisuudet • Terveys- ja hyvinvointitrendit • Lähiruoka- ja luomutrendit • Kestävän kehityksen mukaisuus • Alan korkeatasoinen tutkimustoiminta Suomessa • Monitieteiset tutkimusyksiköt alueella, tutkimus- ja kehitystoimijat verkostoinen • Vahva tuotantoteknologian osaaminen • Ruoka-alan osaajat alueella • Laaja oppilaitosverkosto ja koulutusrakenteet • Tilat, laitteet ja analyysipalvelut menetelmä- ja tuotekehitykseen • Yrittäjämaakunta: pienyrittäjyyttä ja yrityshenkisiä ihmisiä • Vahva alkutuotanto-osaaminen, viljely- ja jalostusosaaminen (maatalousteknologia ja biomassan tuotantomenetelmät) • Hyvät liikenne- ja logistiset yhteydet, hyvä metsätieverkosto • Perinteet luonnontuotteiden käytöstä ja talteenotosta • Yhteinen maakunnan tavoite luonnonvarojen monipuolisesta käytöstä 	<ul style="list-style-type: none"> • Suuret vuosittaiset sato- ja laatuvaihtelut • Raaka-ainevarojen ja niiden ominaisuuksien riittämätön tuntemus • Poimijoitten määrän väheneminen • Keruuteknologian kehittymättömyys • Suot ja karuhko luonto kaventavat luonnontuotelajistoa ja -satoa • Markkinoitten tuntemuksen puutteet • Terveysväitetutkimusten riittämättömyys • Tutkimustiedon välittymisen puutteet • Luonnontuotealan kehittämistyön toimijoitten ja työnojoajan puutteet • Yhteistyön puutteet • Alan T&K&I -toiminnan vähyyys • Luonnonvarojen alhainen jalostusaste • Luonnontuotealan koulutuksen ja osaamisen puutteet • Liiketoimintaosaamisen puutteet • Kansainvälisten yhteyksien vähäisyys • Asenteet • Alan yritysten vähäisyys ja pienuus • Alan kehittämishankkeiden ja Investointipääomien vähyyys
MAHDOLLISUUDET	UHAT
<ul style="list-style-type: none"> • Luonnontuotteiden viljely • Luonnontuotteiden kestävä käyttö ja jalostus • Suomalaisten luonnontuotteiden luotettava laatu ja alkuperä • Runsaat suot • Kansainvälinen kiinnostus ja kysyntä • Vientitoiminta kasvaville kansainvälisille vihreiden ja bioaktiivisten yhdisteiden markkinoille • Ravitsemus- ja terveystutkimuksen lisääntyminen • Yritysten ja toimijoitten yhteistyö ja kansainväliset yhteydet • Länsi- ja Pohjois-Suomen kehittyvä verkostoyhteistyö luonnontuotealalla • Alan innovaatio- ja tutkimusympäristöjen kehittyminen • Uusyrittäjyys, avoimet innovaatiot ja spin off'it • Toimialojen yhteistyö, mm. hyvinvointiala ja matkailu • Ruokaketju • Kumppanuudet sivuaviin elinkeinoaloihin, joissa teollisuutta ja isompia yrityksiä (mm. elintarvikeala) • Kone- ja laitekehitysoosaaminen • Toimivat koulutusväylät ja alan koulutus • Sosiaalinen media 	<ul style="list-style-type: none"> • Luonnontuotealan heikentyvä tuntemus • Raaka-aineiden saatavuuden heikkeneminen • Teollisuuden ja pk-yritysten kiristyvä kilpailu raaka-aineista • Maa- ja metsätalouden intensiivisyyden kasvu • Asenteet luonnontuotteiden kaupalliseen keruuseen ja hyödyntämiseen • Tutkimuksen, koulutuksen ja innovaatiotoiminnan rahoituksen ja rakenteiden heikkeneminen • Yhteisöllisyyden väheneminen • Maaseudun autioituminen • Energian ja polttoaineiden hintakehitys • Maailmantalouden suhdannevaihtelut • Byrokratia ja säännökset suhteessa kilpaileviin maihin • Ympäristöuhat ja luonnon pilaantuminen

3.6 LUONNONTUOTEALAN LIITTYVIÄ KANSALLISIA KEHITTÄMISLINJAUKSIA

Luonnontuoteala kytkeytyy monella tapaa kansallisiin kehittämislinjauksiin, ohjelmiin ja strategiioihin. Suomen biotalousstrategia nostaa vahvasti esille luonnontuotealan osana biotaloudelta odotettua talouskasvua, elinkeinomahdollisuuksia ja kansainvälistymistä. Myös kansallisen metsästrategian mukaan luonnontuoteala tarjoaa mahdollisuuksia metsiin perustuvan elinkeinotoiminnan monipuolistumiseen. Muissa kansallisissa ohjelmissa nousee lisäksi vahvasti esille luonnontuotteiden tarjoamat terveys- ja ympäristöhyödyt.

Suomen biotalousstrategia

Suomen kansallisen biotalousstrategian (2014) tavoitteena on luoda uutta talouskasvua ja uusia työpaikkoja biotalouden liiketoiminnan kasvulla sekä korkean arvonlisän tuotteilla ja palveluilla, turvaten samalla luonnon ekosysteemien toimintaedellytykset. Sekä kotimaan että kansainvälisille markkinoille synnytetään uutta liiketoimintaa. Tavoitteena on vuoteen 2025 mennessä nostaa Suomen biotalouden tuotos 100 miljardiin euroon ja luoda 100 000 uutta työpaikkaa.

Biotalousstrategia tarkoittaa taloutta, joka käyttää uusiutuvia luonnonvaroja ravinnon, energian, tuotteiden ja palvelujen tuottamiseen tehokkaasti ja kestävästi. Biotalousstrategian liitty monia alkutuotannon ja jalostustoiminnan aloja sekä lopputuotteiden markkinoita. Suomessa on monia vähän hyödynnettyjä biomassavaroja, joille on syntymässä käyttömahdollisuuksia muun muassa teknologian kehityksen myötä.

Biotalousstrategian tavoitteita toteutetaan luomalla biotalouden kasvulle kilpailukykyinen toimintaympäristö, kehittämällä uutta liiketoimintaa kokeilujen ja toimialarajojen ylittämisen avulla, kehittämällä koulutusta ja tutkimustoimintaa sekä turvaamalla biomassojen saatavuus ja käytön kestävyys. Hallinnossa, tutkimuksessa ja politiikka-toimissa pyritään ennakoimaan markkinoiden ja toimintaympäristön muutoksia, jotta toimintaa kyetään suuntaamaan biotalouden kehittymistä tukevalla tavalla. Edelläkävijyydellä päästään tarttumaan markkinoiden kasvumahdollisuuksiin.

Biotalousstrategian uudet liiketoimintamahdollisuudet perustuvat biomassojen viisaaseen hyödyntämiseen, teknologian kehittämiseen sekä korkean arvonlisän tuotteisiin ja palveluihin. Lisäksi väli-tuotteiden ja kemikaalien valmistamisella eri alojen

jatkokäyttöön on keskeinen merkitys biotalouden uusissa arvoverkkoissa.

Monipuolistuvat arvoverkot korostavat osaamisen merkitystä. Strategia nostaa esille suomalaisen osaamisen funktionaalisten elintarvikkeiden kehittämässä. Esimerkiksi luonnontuotteiden nähdään tarjoavan biotaloudelle uusia liiketoimintamahdollisuuksia kansainvälisillä markkinoilla kuluttajattrendien myötä. Terveystalouden kasvuun päästäisiin tarttumaan myös biotekniikan osaamista hyödyntämällä. Palveluilla on kasvava rooli biotalouden kehittyvissä arvoketjuissa. Esimerkiksi luontoon tukeutuvat matkailu- ja hyvinvointipalvelut nähdään strategiassa kasvavina aloina.

Sosiaali- ja terveysministeriön tulevaisuuskauppa 2014

Hyvinvointialan mahdollisuuksia tarjoavat näkyvät nousevat esille myös sosiaali- ja terveysministeriön tulevaisuuskaupassa (2014), jossa tarkastellaan terveyden ja hyvinvointiin liittyvän toimintaympäristön muutoksia sekä tulevaisuuden haasteita. Muun muassa kansansairauksien ehkäisy ja väestön elintapojen kohentamista pidetään edelleen tarpeellisena. Panostamalla terveyden ja hyvinvointiin voidaan tukea talouskasvua ja luoda kestävyttä hyvinvoinnin rahoitukseen.

Luonto nähdään tulevaisuuskaupassa yhtenä keskeisenä voimavarana ja mahdollisuutena edistää hyvinvointia ja terveyttä. Keinona nähdään esimerkiksi ravitsemus- ja terveyskysymysten huomioon ottaminen ruokapolitiittisia päätöksiä tehtäessä. Lisäksi luonnolla nähdään muitakin positiivisia terveysvaikutuksia, joilla voidaan hallita terveydenhuollon kuluja. Tulevaisuuskauppa korostaa laajaa hallinnonalarajat ylittävää yhteistä toimintaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi.

Kestävän tuotannon ja kulutuksen ohjelma 2012

Uudistetussa Kestävän tuotannon ja kulutuksen ohjelmassa (Vähemmästä viisaammin 2012) nostetaan esille energia- ja materiaalitehokkuuden parantamisen ja päästöjä vähentävän teknologian kehittämisen ohella muun muassa luonnontuotteiden ja muun kasvisvoittoisen sesonginmukaisen ruokavalion merkitys kulutuksen ympäristövaikutuksiin ja suomalaisten elintapasairauksien ennaltaehkäisyyn.

Ohjelmassa pohditaan taloudellisen ohjauksen keinoja, joilla voitaisiin vaikuttaa positiivisesti sekä ympäristöön että terveyteen. Esimerkiksi julkisen sektorin ruokapalveluissa tulisi kiinnittää huomiota raaka-aineiden alkuperään, tuotantoketjuun ja laa-

tuun. Ruoka tulisi käyttää siellä, missä se tuotetaan. Lisäksi luonnonmukaisesti tuotettujen elintarvikkeiden käytölle on tavoitteita. Julkisella sektorilla nähdään rooli kestävien kulutusvalintojen aktivoijana ja mahdollistajana. Myös yritysten nähdään tarjoavan ratkaisuja elämänlaadun parantamiseen kestävästi.

Kansallinen metsästrategia 2025

Kansallinen metsästrategia 2025:n luonnos (2014) korostaa tarvetta metsäalan uudistumiseen ja monipuolistumiseen sekä nostaa esille metsien erilaiset tuotteet. Metsien tarjoamaa hyvinvointia kasvatetaan muun muassa tuottamalla resurssitehokkaita ja korkean jalostusarvon tuotteita.

Yhtenä merkittävänä mahdollisuutena kehittää metsien raaka-aineisiin perustuvaa uutta liiketoimintaa metsästrategiassa nähdään luonnontuoteala. Keskeisenä keinona edistää metsiin perustuvaa liiketoimintaa strategia nostaa esille kilpailukykyisen toimintaympäristön luomisen innovaatioiden syntymiseksi. Tutkimuksen ja tuotekehityksen suuntaamista tarvitaan muun muassa liiketoimintamallien kehittämiseen, tuotteiden ja palveluiden kaupallistamiseen sekä markkinoiden tutkimiseen.

3.7 LUONNONTUOTEALA JA ETELÄ-POHJANMAAN KEHITTÄMISLINJAUKSET

Luonnontuoteala ei ole suoraan kovinkaan vahvasti esillä Etelä-Pohjanmaan ohjelmissa tai strategioissa, mutta alan mahdollisuudet tulevat esille muun muassa biotalouden uusien ratkaisujen, kestävien ruokaratkaisujen sekä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisen kautta. Myös paikallisten raaka-aineiden jalostamista ja hyvinvointimatkailun kehittämistä korostetaan ohjelmissa. Yksittäisiä mainintoja on esimerkiksi marjoista korkean arvonlisän raaka-aineina sekä alan osaamistason nostamisesta. Villiruoka ja metsien sertifiointi luomumarjojen tuotantoalueiksi tulevat puolestaan esille useassa ohjelmassa.

Etelä-Pohjanmaan maakuntastrategia

Etelä-Pohjanmaalle vuonna 2014 hyväksytty maakuntastrategia (Etelä-Pohjanmaan liitto 2014a) linjaa pitkän aikavälin kehittämistavoitteet vuoteen 2040 ulottuen (maakuntasuunnitelma) ja keskipitkän aikavälin kehittämistoimenpiteet vuosille

2014–2017 (maakuntaohjelma). Strategia ohjaa alueen kehittämiseksi tehtäviä valintoja.

Strategian vision mukaan Etelä-Pohjanmaa on vuonna 2040 hyvinvoivien ihmisten ja menestyvien yritysten uudistuva ja yhteistyötä rakentava kulttuurimaakunta. Maakunnan kehittämistyön arvoja ovat yrittäjyys, uudistumiskyky, kansainvälisyys, yhteistyö ja yhteisöllisyys sekä kestävä kehitys. Näihin sisältyy muun muassa uusien mahdollisuuksien hakeminen sekä kykyä luoda uusia tuotteita ja palveluita.

Seinäjoen seudun vahvuusalueina strategiassa luetellaan kestävät ja tehokkaat ruokajärjestelmien ratkaisut sekä alueen osaamis- ja innovaatioympäristö, tutkimus ja korkeakoulutus. Suupohjassa on erikoisvahvuutena kasvis-, marja- ja juuresalan komponentteollisuus. Biotalous mainitaan strategiassa usean maakunnan eri osan vahvuusalueena. Elinkeinojen kehittämisessä elintarvikealalla on suuri merkitys. Maakunnalla ja Seinäjoen seudulla on muun muassa INKA-ohjelman myötä merkittävä kansallinen vastuu ruokajärjestelmien ja pelto-biotalouskehitystyössä.

Maakuntastrategian painopisteitä ovat uudistumiskykyinen elinkeinoelämä, tulevaisuuden osaamistarpeet, hyvinvoivat ihmiset ja yhteisöt sekä ehea aluerakenne ja ympäristö.

Elinkeinoelämän uudistumiskykyä tavoitellaan edistämällä kasvua ja uudistumista tukevaa toimintaa sekä painopistevalinnoilla. Toimintaa kohdistetaan muun muassa kestäviin ja tehokkaiden ruokajärjestelmien sekä biotalouden uusien ratkaisujen synnyttämiseen. Lisäksi kehitetään elämystuotantoa. Toimenpiteissä esimerkiksi vahvistetaan innovaatioympäristöjä, tuetaan korkean jalostusasteen omaavien uusien tuoteinnovaatioiden syntymistä, integroidaan palveluliiketoimintaa tuotteisiin sekä edistetään muun muassa hyvinvointipalveluihin ja -matkailuun liittyviä innovaatioita ja niiden tuoteistamista.

Tulevaisuuden osaamistarpeisiin vastataan muun muassa rakentamalla korkeatasoista tiedosta toiminnaksi -innovaatioketjua valituilla painopistalueilla kuten kestävässä ruokaratkaisussa. Toimenpiteillä muun muassa syvennetään tutkimuksen, koulutuksen ja tuotekehitystyön kansainvälisiä verkostoja sekä tiivistetään oppilaitosten ja elinkeinoelämän yhteistyötä.

Hyvinvoivat ihmiset ja yhteisöt -painopisteen osalta nostetaan yhtenä maakunnan ongelmana esille kansantautien määrä, joka on maan keskimääräistä korkeampi. Ratkaisuna korostetaan ennaltaehkäisevää työtä ja kokonaisratkaisujen hakemista ihmisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Tavoitteena on, että ruokamaakunnassa myös ravinnon mer-

kitys on huomioitu vahvasti osana hyvinvointia. Toimenpiteillä muun muassa hyödynnetään uusia innovaatioita terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi sekä kiinnitetään huomiota ravinnon ja kuntien elintarvikehankintojen terveysvaikutuksiin.

Osana eheä aluerakenne ja ympäristö -painopistettä strategiassa tuodaan esille kestävyys luonnonvarojen hyödyntämisessä jalostukseen sekä paikallisten raaka-aineiden, kuten metsätuotteiden, jalostaminen maakunnassa. Toimenpiteillä muun muassa houkutellessa jalostustoimijoita investoimaan maakuntaan.

Älykäs ja erottuva – Etelä-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategia

Etelä-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategia (Etelä-Pohjanmaan liitto 2014b) nostaa esille maakunnan elinkeinopainoaloina kestävät ruokajärjestelmät ja biotalouden uudet ratkaisut, älykkäät ja energiatehokkaat järjestelmät sekä uudistuvan palvelu- ja elämystuotannon. Tavoitteena on tukea uusien yritysten syntyä, kasvua ja kansainvälistymistä muun muassa erilaisia elinkeino- ja yrityspalveluita kehittämällä sekä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalla.

Kestävien ruokajärjestelmien ja biotalouden uusien ratkaisujen painoalan perustana maakunnassa on kansainvälistyvien yritysten klustereita sekä kehitettyjä osaamis- ja innovaatorakenteita. Mahdollisina erikoistumisaloina strategia luettelee agroteknologian uudet järjestelmät ja ratkaisut, kulluttajalähtöiset ja elämykselliset tuotteet elintarvikealalla, ruokaturvallisuuden elintarvikeketjuissa, ruokajärjestelmien asiantuntijapalvelut sekä pelto-biotalouden uudet ratkaisut ja korkean lisäarvon tuotteet. Ruokajärjestelmäosaamiseen kytkeytyy myös agroteknologia osana maakunnan koneiden ja laitteiden osaamiskeskittymää.

Vuorovaikutuksesta vaikuttavuutta – Etelä-Pohjanmaan korkeakoulustrategia 2020

Etelä-Pohjanmaan korkeakoulustrategia (2013) selkeyttää maakunnassa toimivien korkeakoulujen roolia alueen kilpailukykyyn vahvistamisessa ja innovatiivisuuden edistämiseksi. Strategisia tavoitteita asetetaan muun muassa yhteiskunnallisen vuorovaikutuksen parantamiseen, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tasoon, koulutukseen ja kansainvälisyyteen.

Strategiassa määritettiin korkeakoulutoimijoiden yhteiseksi osaamisen painoaloiksi kestävät ruokaratkaisut, älykkäät ja energiatehokkaat järjestelmät, hyvinvoivat ja luovat yksilöt sekä yhteisöt.

Lisäksi yrittäjyys, uudet liiketoimintakonseptit ja palveluinnovaatiot -painoala limittyy yhteen kolmen muun painoalan kanssa, mutta edistää liiketoimintaosaamista myös itsenäisesti.

Keinoina yritystoiminnan laajentamiseen korkeakoulustrategiassa mainitaan muun muassa yhteistyömallien kehittäminen pieniä yrityksiä palvelevan tutkimus- ja koulutustoiminnan laajentamiseen. Lisäksi voidaan toteuttaa yritystoiminnan syntymistä ja laajentamista sekä markkinoita ja asiakaskäyttäytymistä tukevaa tutkimusta ja koulutusta.

Etelä-Pohjanmaan kasvuyrittäjyysohjelma 2012–2020

Etelä-Pohjanmaan kasvuyrittäjyysohjelman 2012–2020 (Kasvuyrittäjyyden tahtomaa) tavoitteena on edistää kasvuyrittäjyyttä maakunnassa muun muassa nostamalla esille kasvussa ja kasvuhaluksen vahvistamisessa tarvittavia toimenpiteitä. Ohjelman pääkohderyhminä luetellaan kansainvälistymällä kasvua tavoittelevat pk-yritykset, kasvuhakuiset, kotimarkkinoilla toimivat pk-yritykset sekä potentiaaliset kasvuyrittäjät (erityisesti sarja-, portfolio- ja spin off -yrittäjät).

Tärkeimmät tunnistetut toimenpiteet liittyvät liiketoiminnan ja osaamisen kehittämiseen. Esimerkiksi kansainvälistymällä kasvua tavoitteleville yrityksille muun muassa laaditaan kansainvälistymissuunnitelma, kehitetään jakelukanavia, tehdään markkinaselvityksiä sekä parannetaan yrittäjien valmiuksia kansainvälisen liiketoiminnan harjoittamiseen. Kotimarkkinoilla toimivista kasvuhakuisista pk-yrityksistä puolestaan kootaan yritysyhmiä, joille käynnistetään erityisiä kasvuun liittyviä kehittämis- ja valmennusohjelmia.

Kasvuyrittäjyysohjelman mukaan ohjelmaa kehittää, ohjaa ja seuraa julkisten yrityspalveluorganisaatioiden muodostama kasvuyrittäjäfoorumi, joka myös parantaa tiedonvaihtoa eri organisaatioiden ja yritysten kesken sekä helpottaa palveluiden saatavuutta.

Innovatiiviset kaupungit -ohjelma (INKA), Green Creative Garden

<http://www.greencreativegarden.fi/>
Seinäjoki Green Creative Gardenin (2014) toiminta on osa Tekesin Innovatiiviset kaupungit -ohjelmaan kuuluvaa valtakunnallista biotalousteemaa. Joensuun, Seinäjoen ja Jyväskylän kaupunkiseutujen yhdessä toteuttamalla ohjelmalla edistetään suomalaista biotalouden yritystoimintaa sekä uusien liiketoimintakonseptien ja korkean jalostusasteen

bioaloustuotteiden syntyä. Seinäjoen kaupunkiseudun erikoisroolina ohjelmassa on peltobioalouteen ja ruokajärjestelmiin liittyvän yritystoiminnan kehittäminen.

Seinäjoki Green Creative Garden on ruokajärjestelmiin erikoistunut kasvu- ja kehitysalusta, joka tarjoaa suomalaisille yrityksille ruokajärjestelmien tutkimus- ja tuotekehityspalveluita, -tiloja ja -laitteita sekä erilaisia tuotetestausten käyttäjäverkostoja ja -ympäristöjä. Seinäjoen koulutus-, tutkimus- ja kehitysorganisaatioiden tarjoamien palveluiden lisäksi yritysten käytössä on verkostokumppaneiden tutkimus- ja kehitysresursseja muualta Suomesta ja kansainvälisesti. Toiminnalla tuetaan yritysten kehittymistä ruokajärjestelmien globaaleiksi erikoisosaajiksi ja korkean lisäarvon ratkaisujen tarjoajiksi.

Seinäjoki Green Creative Gardenin tutkimus- ja kehittämistoiminnan painopisteitä ovat raaka-aineiden älykäs käyttö ruokajärjestelmissä, ruokajärjestelmien kestävät ja tehokkaat prosessit sekä käyttäjäkokemus, elämykset ja hyvinvointi osana ruokajärjestelmiä.

Raaka-aineiden älykkäässä käytössä merkittäviä tulevaisuuden liiketoimintamahdollisuuksia tunnustetaan esimerkiksi ruokavaliorajoitteisiin liittyvien tuotteiden, erityisryhmien tuotteiden sekä terveys, wild food ja premiumtuotteiden kehittämisessä. Korkean arvonlisän raaka-aineina mainitaan esimerkiksi kotimaiset marjat, joiden komponentteja voidaan käyttää myös muun muassa kosmetiikkateollisuudessa.

Etelä-Pohjanmaan maaseudun kehittämisstrategia 2014–2020

Etelä-Pohjanmaan alueellisessa maaseudun kehittämisstrategiassa (Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus. 2012) maaseudun kehittämisen neljäksi painopisteeksi nostettiin ruokaprovinssin kehittäminen, metsävarojen monipuolinen hyödyntäminen, yrittäjyyden edistäminen maaseudulla sekä alueellisen vetovoiman kasvattaminen.

Ruokaprovinssissa yhdistyvät ruokaketju-, liikunta-, terveys-, kulttuuri-, tapahtuma- ja matkailuyrittäjyys sekä koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja elinkeinotoimijat. Elintarvikeketjun kilpailukykyä vahvistetaan muun muassa jalostusastetta nostamalla sekä neuvontaa ja osaamista kehittämällä. Kannattavuutta ja ympäristöystävällisyyttä parannetaan muun muassa ottamalla käyttöön edistyneitä tuotantoteknologioita ja hyödyntämällä sivuvirtoja. Kone- ja laitevalmistusta pyritään sijoittamaan alan kokonaisvaltaiseen kehittämiseen.

Metsien täysimääräiseen hyödyntämiseen pyritään strategian mukaan muun muassa jalostamalla metsän tuotteita uusille toimialoille esimerkiksi terveystuotteiksi tai luomutuotteiksi. Lisäksi metsätalouden toimenpiteillä edistetään alueen metsien monikäyttöön liittyvää elinkeinotoimintaa ja yrittäjyyttä.

Yrittäjyyden edistämiseksi pyritään strategian mukaan muun muassa maaseudulla toimivien yritysten toiminnan monipuolistamiseen, uusien innovaatioiden, teknologioiden ja tuotekehityksen hyödyntämiseen, yrittäjien osaamisen ja verkostoitumisen vahvistamiseen sekä yrittäjyyttä tukevan innovaatioympäristön, toimintamallien ja tukiverkostojen kehittämiseen. Pyrkimyksenä on myös yritysten kansainvälistymiskynnyksen madaltaminen.

Etelä-Pohjanmaan alueellinen maaseudun kehittämissuunnitelma 2014–2020

Etelä-Pohjanmaan alueellisen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014–2020 (Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus. 2013) laatimisen pohjana toimi alueellinen maaseudun kehittämisstrategia ja siinä valitut painopisteet ruokaprovinssin kehittäminen, metsävarojen monipuolinen hyödyntäminen, yrittäjyyden edistäminen maaseudulla ja alueellisen vetovoiman kasvattaminen. Suunnitelmassa painopisteille määritettiin kehittämistavoitteet ja toimenpiteet tavoitteiden saavuttamiseksi. Hanke- ja yritystuille määritettiin alueellisia valintakriteerejä sekä eri ohjelmien osalta tehtiin yhteensovittusta ja työnjakoa.

Ruokaprovinssin kehittämisen osalta suunnitelmassa mainitaan kehittämistavoitteina muun muassa lähiruokaketjujen kehittäminen, uusien tuoteinnovaatioiden kehittäminen, sivuvirtojen hyödyntäminen uusien teknologioiden avulla, verkostoituminen sekä kotimaisen ja kansainvälisen tutkimustiedon hyödyntäminen. Toimenpiteinä mainitaan muun muassa opin hakeminen ulkomailta ja muilta alueilta, erikoistuotannonalojen kehittäminen, tilojen välisen yhteistyön lisääminen, uuden tekniikan ja tutkimustiedon hyödyntäminen sekä ruoka- ja matkailualan yhteiskonseptien kehittäminen.

Metsävarojen monipuolisen hyödyntämisen osalta suunnitelmassa mainitaan kehittämistavoitteina muun muassa alan tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan vahvistaminen, keruutuotteiden tehokkaampi hyödyntäminen sekä alan yritystoiminnan ja yrittäjyyden edistäminen. Toimenpiteinä mainitaan muun muassa metsien uusien käyttömuotojen ja mahdollisuuksien selvittäminen, luontoyrittäjyyden edistäminen, luonnontuotealan

yrittäjyyden osaamistason nostaminen, mahdollisuuksien selvittäminen metsien sertifiointista luomumarjojen tuotantoalueiksi sekä keruutuotteiden luomusertifikaatin edistäminen.

Yrittäjyyden edistäminen maaseudulla -painopisteen osalta suunnitelmassa mainitaan kehittämistavoitteina muun muassa rohkeat avaukset ja uuden kokeileminen, monipuolisen yritysraakenteen mahdollistaminen, liiketoiminta- ja tuotekehityksosaamisen lisääminen, verkostojen syntyminen ja yritysten monipuolisen yhteistyön edistäminen, innovaatioprosessien ja tuotekehityspalvelujen edistäminen sekä yrittäjien kansainvälistymisen tukeminen. Toimenpiteinä mainitaan muun muassa tuotekehitykseen ja markkinointiin liittyvien kokeilujen edistäminen, yhteistyön ja vuorovaikutuksen lisääminen oppilaitosten sekä tutkimus- ja kehittämisorganisaatioiden kanssa, systemaattisen tiedon hankinta markkinoista, markkinakanavista ja kilpailutilanteesta, paikallisten raaka-aineiden hyödyntäminen, jalostusarvon nostaminen, tiedon tarjoaminen onnistuneista esimerkeistä, ohjattujen ja tavoitteellisten verkostoitumismatkojen tukeminen sekä klustereiden toteuttaminen yli maakuntarajojen.

Alueellisen vetovoiman kasvattaminen -painopisteen osalta suunnitelmassa mainitaan kehittämistavoitteina muun muassa yhteistyön ja verkostoitumisen edistäminen ja uusien yhteistyömuotojen syntyminen sekä paikallisuuden korostaminen osana matkailutuotteita. Toimenpiteinä mainitaan muun muassa uusien, innovatiivisten palvelutuotteiden kehittäminen sekä matkailupalvelujen tuotekehityksessä maaseutuluonnon ja paikallisen ruoan integroiminen matkailutarjontaan.

Seinäjoen Seudun Kehittämisyhdistys Liiverin Pysyy ja paranoo -strategia

Seinäjoen Seudun Kehittämisyhdistys Liiverin Pysyy ja paranoo -strategia (Liiveri ry, luonnos 6.6.2014) nostaa esille kehittämistyön painopisteet vuosille 2014–2020. Strategia korostaa alueen resurssien ja osaamisen hyödyntämistä sekä uskallusta luoda uutta. Kehittämisessä painopisteitä on neljä: Rakas kotiseutu, vireämmät yhteisöt; Rohkeat yritykset, uudistuvat elinkeinot; Hyvinvoiva ympäristö, terveellisempi elämä sekä Ruokaa läheltä, makuja elämään. Lämpileikkaavia teemoja strategias-
sa ovat kestävä kehitys ja lähiekologisuus, kulttuuri, kansainvälisyys ja alueiden välinen yhteistyö, nuoret sekä yhteisöllisyys ja verkostot.

Rohkeat yritykset, uudistuvat elinkeinot -painopisteessä tavoitteina on vahvistaa nykyistä yrittäjyyttä sekä edistää uudenlaisten yrittäjyyden ja

yritystoiminnan kehittämiseen liittyvien ideoiden syntyä. Hanketoiminnan tavoitteena on lisäksi tukea kokeilevaa yhteistyötä sekä uusia innovatiivisia avauksia.

Hyvinvoiva ympäristö, terveellisempi elämä -painopisteen tavoitteissa muun muassa nostetaan esille luonnon terveys- ja hyvinvointivaikutuksien nykyistä vahvempi hyödyntäminen hyvinvoinnin edistämässä sekä hyvinvointipalveluissa.

Ruokaa läheltä, makuja elämään -painopisteessä tavoitteena on vahvistaa ja uudistaa seudun elintarvikeketjua paikallisin toimenpitein edistämällä luomu- ja lähiruoan saatavuutta ja käyttöä, ruokaketjun turvallisuutta ja uudenlaisia logistiikkaratkaisuja sekä yhteistyön ja -kehittelyn toimintamalleja. Lisäksi tavoitteena on yhdistää ruokaa ja elämäksellisyyttä uusilla tavoilla.

Kuusiokuntien Kehittämisyhdistys Kuudesta- ry:n Elävä maaseutu – hyvinvoivat ihmiset -strategia

Kuusiokuntien Kehittämisyhdistys Kuudesta-ry:n Elävä maaseutu – hyvinvoivat ihmiset -strategialuonnos (Kuudesta-ry 2014) nostaa esille kehittämistyön teemat ja tavoitteet ohjelmakaudelle 2014–2020. Kehittyvät elinkeinot ja yrittäjyy-
-teemassa muun muassa aktivoidaan yrittäjyyteen ja yrittäjyyden kehittämiseen sekä kehitetään alueen vahvuuksia. Viihtyisyys ja vapaa-ajanmahdollisuudet -teemassa erityisesti kehitetään asukkaiden ja ympäristön hyvinvointia, mutta myös lisätään nuorten tietoa muun muassa luonnonympäristön vaalimisesta ja luonnonvarojen hyödyntämisestä.

Yhtenä osana Kehittyvät elinkeinot ja yrittäjyy-
-teemaa nostetaan esille luonnontuotteiden liki hyödyntämättömät mahdollisuudet muun muassa elintarvikkeina sekä hyvinvointi- ja matkailupalveluissa. Kehittämisessä ja uusien innovaatioiden synnyttämisessä tarvitaan alan tuntemuksen lisäämistä ja tiedon siirtoa sekä osaamisen ja tutkimuksen hyödyntämistä. Matkailun osalta on vahvasti esillä terveys- ja hyvinvointimatkailu, luontoon tukeutuvat elämyspalvelut sekä paikallinen kulttuuri ja ruoka. Myös Green Care -toiminta on kuvattu yhtenä kehittämisalana.

Aisapari ry:n paikallinen kehittämisstrategia Merkki päällä!

Aisapari ry:n paikallinen kehittämisstrategia Merkki päällä! (Aisapari ry, luonnos 5.6.2014) nostaa esille alueen kehittämistyön teemat ja tavoitteet ohjelmakaudelle 2014–2020. Kehittämisen painopisteitä ovat Alueen elinvoimaisuus, Paikallis-

ten yhteisöjen ja identiteetin vahvistaminen sekä Luonto ja luonnonvarat puhtaan ruuan, energian ja elinympäristön lähteenä. Läpileikkaavana teemana strategiassa on yhteispeli.

Alueen elinvoimaisuus -painopisteen yhtenä tavoitteena on kukoistava pienyrittäjyys alueen muun yritystoiminnan tukena. Tässä korostetaan erityisesti yritysten perustamista uusille toimialoille. Yrityksiä tuetaan esimerkiksi innovointiin ja tuotekehitykseen liittyen.

Luonto ja luonnonvarat puhtaan ruuan, energian ja elinympäristön lähteenä -painopisteessä muun muassa lisätään luonto-osaamista sekä edistetään vuoropuhelua luonnon erilaisista käyttömahdollisuuksista. Luontoon perustuvien elinkeinosten edistämiseksi luontoyrittäjien yhteistyöverkostoja kehittämällä nähdään mahdolliseksi nostaa laatua, tehostaa markkinointia ja luoda tilaa uudelle yrittäjyydelle.

Strategiassa tavoitteena on myös omavarainen ja vahva paikallistalous, johon pääsemiseksi edistetään biotaloutta ja vahvistetaan paikallisia ruokaketjuja. Mielekkäänä nähdään muun muassa luonnontuotteiden keruun liittäminen osaksi maatalouden lähiruokaketjuja. Lisäksi esitetään tehtäväksi villiruokabrändi, joka toisi lautasille metsien, soiden ja vesien antimet. Mahdolliset luomukeruualueet voitaisiin kartoittaa ja edistää niiden rekisteröimistä. Jalostusta ja tietotason nostoa edistetään.

Suupohjan Kehittämisyhdistys ry:n paikallinen kehittämisstrategia Uudet tuulet

Suupohjan Kehittämisyhdistys ry:n paikallinen kehittämisstrategia Uudet tuulet (luonnos 14.6.2013) nostaa esille alueen kehittämistyön tavoitteet ja painotukset vuosille 2014–2020. Strategian painotukset liittyvät muun muassa pienyrittäjyyteen ja biotalouteen. Innovaatiot ovat yhtenä strategian läpileikkaavana teemana esimerkiksi uusien tuotteiden, palveluiden tai toimintamallien muodossa.

Yrittäjyyden osalta strategiassa esimerkiksi edistetään yritysten syntymistä ja jo olemassa olevien yritysten kilpailukykyä, kannattavuutta ja kansainvälistymistä. Lisäksi edistetään toimialojen yhteistyötä ja yrittäjyyden syntymistä uusille toimialoille. Strategiassa alueen mahdollisuuksina nähdään muun muassa pelto- ja metsäkasvien jatkojalostus, eri teollisuusalojen raaka-ainekomponentit sekä ruokaelämäystoiminta, jossa yhdistyvät ruokailu-, ravitsemustieto-, matkailu- ja hyvinvointipalvelut. Villiruoka nähdään vetovoimatekijänä. Erityisesti alueen kansallispuistoja voitaisiin hyödyntää tulevaisuudessa enemmän tukemalla niiden

kehittämistä villiruoka-, luomukeruu-, puhasvesiviljely-, matkailu- ja elämysalueina.

Biotalous osalta korostetaan muun muassa paikallisten raaka-aineiden kestäväää käyttöä, sivuvirtojen hyödyntämistä ja resurssitehokkuutta.

Etelä- ja Keski-Pohjanmaan metsäohjelma 2012–2015

Etelä- ja Keski-Pohjanmaan metsäohjelma 2012–2015 (Metsäkeskus Etelä- ja Keski-Pohjanmaa 2012) nostaa esille alueen metsätalouden kehittämistarpeet. Ohjelman visiona on ”Kestävää kasvua ja hyvinvointia etelä- ja keskipohjalaismetsistä”. Painopisteissä muun muassa pyritään metsien täysimääräisen käytön sekä metsänomistajien osaamisen lisäämiseen. Ohjelman toimintaympäristöanalyysissä arvioidaan arvojen muuttuvan ja kilpailun metsien käyttötavoista lisääntyvän. Luontoyrittäjyys uusine tuotteineen ja palveluineen nähtiin maaseudulle elinvoimaa tuovana mahdollisuutena. Tähän liittyen ohjelmassa esitetään luontoyrittäjyyden toimintaohjelman päivittämistä ja toimeenpanoa.

Luontoyrittäjyyden toimintaohjelma 2008–2015

Luontoyrittäjyyden toimintaohjelman päivityksessä (2013) tavoitteena on päivittää alkujaan vuonna 2008 laadittua toimintaohjelmaa ja luoda konkreettinen toimenpidelistaus tukemaan alueellisen metsäohjelman 2008–2015 toimenpide-esitystä *Monikäyttöön perustuvan pienyritystoiminnan tukeminen*. Tämän toimenpide-esityksen tavoitteena on *”laajentaa ja monipuolistaa luontoon perustuvan pienyrittäjyyden toiminta-edellytyksiä erityisesti luonto- ja metsämatkailun ja luonnontuotealan sektorilla”*. Toimintaohjelma kytkeytyy myös päivitetyn alueellisen metsäohjelman 2012–2015 metsien käytön lisäämiseen ja monipuolistamiseen liittyvään tavoitteeseen. Luontoyrittäjyyden toimintaohjelma keskittyy erityisesti yrittäjyyden edellytysten kehittämiseen.

Luontoyrittäjyyden toimintaohjelman painopisteitä Etelä- ja Keski-Pohjanmaalla ovat luontomatkat, luonnontuotteet sekä luonto- ja maisemapalvelut. Luonnontuoteala nähdään selkeästi vajaahyödynnettyä alana, jossa on paljon mahdollisuuksia muun muassa elintarvike- ja hyvinvointialoilla. Ohjelma ehdottaakin luonnontuotteiden kaupallisen hyödyntämisen lisäämistä esimerkiksi tuomalla esille käyttömahdollisuuksia, järjestämällä koulutusta sekä tiivistämällä luontoalan yhteistyötä metsäalan toimijoiden kanssa.

Etelä-Pohjanmaan matkailustrategia 2013–2017

Etelä-Pohjanmaan matkailustrategian 2013–2017 (Korttesluoma 2013) painopistealueina ovat matkailukeskittymien ja teemapohjaisen matkailun kehittäminen. Strategia nostaa kehittämisen pääteemoiksi maaseutu-, hyvinvointi- ja tapahtumamatkailun sekä kaikkien näiden teemojen osana alueen kulttuurin ja eteläpohjalaisen ruoan. Esimerkiksi maaseutumatkailussa hyödynnetään maaseudun ja luonnon elementtejä, alueen ruoka- ja elintarviketuotantoa sekä maaseudun perinteitä. Matkailun käytännön kehittämistoimina strategiassa painotetaan muun muassa yhteistyötä ja verkottumista, asiakaslähtöistä tuotekehitystä, kansainvälistymistä ja osaamisen lisäämistä.

Hyvinvointimatkailu pitää sisällään niin maaseutu- tai kylpylälomailua kuin luonto- ja liikuntamatkailua, joka tuottaa asiakkaille hyvää oloa. Esimerkiksi Kuusiokuntien matkailussa nähdään

yhteistyömahdollisuuksia perhe- ja hyvinvointimatkailussa. Yhtenä sisältönä tässä on Ähtärin matkailukeskittymän kehittämisessä esille nostettu hyvinvointi- ja terveysturmatkailun kehittäminen. Hyvinvointimatkailupalvelujen kehittäminen mainitaan myös Härmän ja Lappajärven matkailukeskittymien painotuksissa, yhtenä muotona kylpylöiden palveluvalikoiman laajentaminen.

Strategia esittää kansainvälisessä markkinoinnissa painotettavaksi Matkailun edistämiskeskusten kokoamaa ja käyttämää teemaa 'Silence please', jonka mukaan palveluiden sisältöä ja markkinointiteemoja voivat olla muun muassa sauna, hemmottelu- tai liikuntapalvelut sekä suomalainen terveysturva kuten marjat, sienet ja muut luonnonantimet. Etelä-Pohjanmaan maakunta Ruokaprovinssina, suomalaisen elintarvikeosaamisen keskuksena, yhdistää hyvinvointiin muutoinkin ruokaan liittyviä tekijöitä. Myös elämyksellisyys nostetaan vahvasti esiin.

4 ETELÄ-POHJANMAAN LUONNONTUOTEALAN KEHITTÄMISOHJELMA

4.1 LUONNONTUOTEALAN TAVOITETILA ETELÄ-POHJANMAALLA

Luonnontuotealan yritystoiminta on Etelä-Pohjanmaalla vielä verrattain vähäistä; alan mahdollisuusiakin tunnetaan vain osittain. Maakunnassa on toisaalta muutamia valtakunnallisestikin merkittäviä luonnontuotealan yrityksiä. Etelä-Pohjanmaalla on lisäksi yrittäjyyteen perinteitä ja osaamista sekä ylipäätään runsaasti pienyrittäjyyttä. Maakunnassa on myös joitakin isoja yrityksiä sekä teollisuutta, joiden yhteyteen olisi mahdollista kehittää luonnontuotealan toimintaa. Etelä-Pohjanmaan puhdas luonto ja varsin runsaat luonnontuotevarat jäävät kuitenkin suurelta osin hyödyntämättä.

Luonnontuotealan tuotekehittelyyn tai innovointiin liittyen maakunnassa on muutamia asian tuntuvia tutkimus- ja kehittäjätahoja, joilla on monipuolisia kansallisia ja kansainvälisiä verkostoja. Myös alaan liittyvää taustaosaamista alueelta löytyy muun muassa alkutuotantoon, elintarvikejalostukseen ja teknologiakehitykseen liittyen. Koulutuksessa, tutkimuksessa ja kehittämistyössä maakunnassa on varsin vahvat rakenteet. Lisäksi alueen organisaatioista löytyy tiloja ja laitteita menetelmä- ja tuotekehitykseen.

Maakunnassa on havaittavissa merkkejä kiinnostuksen heräämisestä luonnontuotealaan, ja keskustelu alan kehittämiseksi on käynnistynyt. Maakunnan ohjelmien kehittämistavoitteissa on monia yhtymäkohtia luonnontuotealaan, vaikka luonnontuotealaa ei monessakaan vielä suoraan mainita. Luonnon tarjoamia mahdollisuuksia onkin jo monelta osin tunnustettu, mutta luonnontuotealaa koskeva uusi tieto ei ole levinnyt laajalti maakunnassa.

Tavoitetila 2020:

- Luonnontuotealalle on syntynyt uusia yrityksiä sekä uutta tuote- ja palvelutarjontaa
- Luonnontuotealan liiketoiminnan volyyymi ja kannattavuus ovat lisääntyneet
- Luonnontuotealan markkinat ja mahdollisuudet tunnetaan

- Etelä-Pohjanmaan luonnon raaka-aineita hyödynnetään innovatiivisesti ja tehokkaasti, mutta kestävä kehitys mukaisesti
- Luonnontuotteet liittyvät tiiviisti Ruokaprovinssi-toimintaan sekä maakunnan terveyden ja hyvinvoinnin vahvistamiseen
- Luonnontuotteiden jalostusaste on noussut
- Maakunnassa on osaavia luonnontuotealan toimijoita ja yrittäjiä, jotka toimivat aktiivisessa yhteistyössä alueellisesti ja aluerajojen yli sekä kansainvälisiä verkostoja hyödyntäen

4.2 KEHITTÄMISEN PAINOPISTEET JA TOIMENPITEET

Elintarvikeketju on perusta luonnontuotealan kehitykselle Etelä-Pohjanmaalla. Maakunnassa on vahvaa alkutuotantoa, viljelyosaamista ja jalostavaa yritystoimintaa. Myös yhteistyö jalostavan teollisuuden kanssa sekä luonnontuotteiden monipuolinen yhdistäminen palvelutuotantoon ovat maakunnan luonnontuotealan keskeisiä vahvuuksia ja lähitulevaisuuden mahdollisuuksia. Luonnontuotealan kasvumahdollisuudet ja kannattava yritys-mittakaava perustuvat turvattuun raaka-aineiden saantiin joko talteenottoa kehittämällä tai viljelyn avulla.

Etelä-Pohjanmaalla on erityisosaamista muun muassa elintarvikekehityksen, kone- ja laitevalmistuksen sekä tuotantoteknologian osalla. Lisäksi alueella on vahvaa elintarvikealaa, joten liitännäisyydet elintarvikealaan avaavat monipuolisesti mahdollisuuksia luonnontuotteiden jalostustoiminnalle. Näihin liittyvän tutkimuksen tai yritys-toiminnan yhteydessä syntyneet luonnontuotteisiin liittyvät uudet tuote- tai palveluideat tulisi hyödyntää esimerkiksi ideoita edelleen kehittävänä spin-off -yrityksinä.

Alueella on myös osaamista terveelliseen ravitsemukseen ja yleensä terveyden edistämiseen liittyen, mikä antaa perustaa ihmisten ja eläinten hyvinvointituotteisiin ja -palveluihin liittyvälle kehitystyölle, mutta myös sisältöä uusille matkailu-

palveluille. Nämä teemat yhdistyvät ruokaprovinssin kehittämisessä.

Nykyosaamisen tehokas hyödyntäminen edellyttää osaajien monipuolista ja innovatiivista saatamista yhteen sekä täydentävän tiedon hankkimista ja välittämistä yrityksiin. Riittävän vahvan osaamisen saavuttaminen edellyttää erikoistumista ja työnjakoa sekä keskittymistä maakunnallisesti valittuihin painopistealueisiin. Yhteistyötä valituissa teemoissa tarvitaan yli toimiala- ja aluerajojen.

Etelä-Pohjanmaalla on jo lähdetty liikkeelle alan kansainvälistämiseksi; alueen toimijat ovat luoneet yhteyksiä luonnontuotealan tutkimustoimijoihin Euroopassa. Tutkimuskohteita ovat muun muassa tuotteiden kansainväliset markkinat, luonnontuotteiden terveys- ja hyvinvointihyödyt, marjojen bioaktiiviset yhdisteet sekä tuotantomenetelmät ja -teknologia.

Painopistealat luonnontuotealan kehittämissä Etelä-Pohjanmaalla ovat maakunnan vahvuuksien ja tunnistettujen kehityssuuntien perusteella:

- Luonnontuotteiden jalostus funktionaalisina elintarvikkeina ja ravintolisinä
- Luonnontuotteisiin tukeutuvien hyvinvointituotteiden- ja palveluiden tuottaminen
- Eläinrehujen ja -hoitotuotteiden valmistaminen
- Luonnontuotteiden sisältämien yhdisteiden hyödyntäminen
- Luonnontuotteiden raaka-ainetuotanto ja viljely sekä alan teknologiakehitys

Toimenpiteet:

Tiedotus ja koulutus

- Lisätään alan mahdollisuuksien tunnettuutta tiedottamisen ja markkinoinnin kautta käytännön esimerkkejä hyödyntäen
- Hankitaan ja jalkautetaan tietoa alan mahdollisuuksista ja tutkimustuloksista
- Järjestetään alan täydennyskoulutusta

Innovaatioympäristön kehittäminen

- Sovitaan alan tutkimus- ja kehittämistyön vastuista ja työnjaosta
- Uusien yritysten ja tuotteiden synnyttämiseksi käynnistetään luonnontuotealan yrityshautomo- ja innovaatiotoimintaa
- Panostetaan tarvittavan osaamisen ja teknologian hankkimiseen

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan vahvistaminen

- Tartutaan uusiin innovaatioihin ja tuetaan niiden tuotteistamiseen liittyvää tutkimus- ja kehittämistyötä (mm. rahoitus)
- Priorisoidaan luonnontuotealan maakunnallisia painopistealueita
- Kehitetään luonnontuotteiden tuotantoon liittyviä menetelmiä ja teknologiaa toimijoitten ja yritysten yhteistyönä
- Selvitetään alan markkinoita

Verkostoituminen

- Kehitetään luonnontuotealan yhteistyötä Ruokaprovinssin toimijoiden kanssa
- Tehostetaan verkostoitumista ja yhteistyötä alaan liittyvien toimijoiden sekä eri elinkeinolojen suuntaan; yhteistyö mm. Luonnontuotealan tutkimus- ja kehittämiskonsortion sekä muiden alan valtakunnallisten verkostojen kanssa on tärkeää, toisaalta on selvitettävä liittämissyydet muihin aloihin ja haettava uusia innovaatioita alojen rajapinnoilta (elintarvike-teollisuus ja -yritykset, luontaistuoteala, alkutuotanto ja muut alat, matkailu ja hyvinvointiala)
- Otetaan luonnontuotealan kehittämistyöhön esimerkkiä muiden yritysten toimintamalleista/kehittämistyöstä sekä tarkastellaan missä määrin jo olemassa olevaa osaamista muilta aloilta (esim. maatalouden tuotantomenetelmien soveltaminen) on hyödynnettävissä luonnontuotealalla, veturiyrityksiä haetaan mukaan kehittämiseen
- Edistetään luonnontuotealan kansainvälistymistä

LÄHTEET

- Aisapari ry. 2014. Aisapari 2014–2020: Merkki päällä! Aisapari ry:n paikallinen kehittämissstrategia. 22 s.
- Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus. 2012. Etelä-Pohjanmaan alueellinen maaseudun kehittämissstrategia 2014–2020. 21 s.
- Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus. 2013. Etelä-Pohjanmaan alueellinen maaseudun kehittämisssuunnitelma 2014–2020. 25 s.
- Etelä-Pohjanmaan korkeakoulustrategia 2020. Vuorovaikutuksesta vaikuttavuutta. 2013. 24 s.
- Etelä-Pohjanmaan liitto. 2014a. Etelä-Pohjanmaan tulevaisuuden eväät. Maakuntasuunnitelma 2040, Maakuntaohjelma 2014–2017. Julkaisu A:44. 84 s.
- Etelä-Pohjanmaan liitto. 2014b. Älykäs ja erottuva – Etelä-Pohjanmaan älykkään erikoistumisen strategia. Julkaisu B:64. 31 s.
- Etelä-Pohjanmaan liitto. Ennakointiportaali. <http://etelapohjanmaa.fi/ennakointi/>
- Etelä-Pohjanmaan yrittäjyyskatsaus 2010. Seinäjoen ammattikorkeakoulun julkaisusarja. B. Raportteja ja selvityksiä 44. 110 s.
- Green Creative Garden. 2013. Ruokajärjestelmien kestävä ja tehokkaat ratkaisut. Seinäjoen kaupunkiseudun aihakemus Innovatiiviset kaupungit -ohjelmaan. 30 s.
- Ilmatieteen laitos. Ilmasto-opas. <http://ilmasto-opas.fi/>
- Kansallinen metsästrategia 2025. Luonnos 14.11.2014. Maa- ja metsätalousministeriö.
- Kasvuyrittäjyyden tahtomaa. Etelä-Pohjanmaan kasvuyrittäjyysohjelma 2012–2020. 7 s.
- Kortesluoma, Arja. 2013. Etelä-Pohjanmaan matkailustrategia vuosille 2013 –2017. Seinäjoen ammattikorkeakoulu. 80 s.
- Kuudestaan ry. 2014. Elävä maaseutu – hyvinvoivat ihmiset. Strategialuonnos 2014–2020. 25 s.
- Liiveri ry. 2014. Pysyy ja Paranoo 2014–2020. Paikallinen kehittämissstrategia. 24 s.
- Luontoyrittäjyyden toimintaohjelman päivitys / Alueellinen metsäohjelma Etelä- ja Keski-Pohjanmaa. 2013. 21 s.
- Marsi 2013. Luonnonmarjojen ja -sienten kauppaantulomäärät vuonna 2013. Maaseutuvirasto. Raportteja ja selvityksiä 3/2014. 53 s.
- Metinfo Tilastopalvelu/VMI10, <http://www.metla.fi/metinfo/tilasto/>
- Metsäkeskus Etelä- ja Keski-Pohjanmaa. 2012. Etelä- ja Keski-Pohjanmaan metsäohjelma 2012–2015. 68 s.
- Puutarhatilastot 2013. Tike, Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus. Tilastovakka-julkaisusarja 3/2014. 28 s. <http://www.maatilastot.fi/puutarhatilastot>
- Sosiaali- ja terveysministeriön tulevaisuuskatsaus 2014. Hyvinvointi on toimintakykyä ja osallisuutta. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2014:13. 28 s.
- Suomen biotalousstrategia. Kestävää kasvua biotaloudesta. 2014. 17 s.
- Tilastokeskus, www.tilastokeskus.fi
- Suupohjan Kehittämisyhdistys ry. 2013. Uudet tuulet. Suupohjan paikallinen kehittämissstrategia vuosille 2014-2020. 25 s.
- Vähemmästä viisaammin. Kestävän kulutuksen ja tuotannon ohjelman uudistus 2012. Ympäristöministeriö. 58 s.

LIITE 1. HAASTATELLUT HENKILÖT VUOSINA 2012-2013

Marjatta Pohjonen	Etelä-Pohjanmaan 4H-piiri ry
Terhi Välisalo	ProAgria Etelä-Pohjanmaa / Maa- ja kotitalousnaiset
Arja Raatikainen	ProAgria Etelä-Pohjanmaa
Kaija Uola	Etelä-Pohjanmaan käsi- ja taideteollisuus ry
Hannu Uusihonko	FP Food Park Oy
Jorma Vierula	Metsäkeskus, Etelä- ja Keski-Pohjanmaa
Antti Siljamäki	ProAgria Etelä-Pohjanmaa
Sinikka Koivumäki	Seinäjoen Seudun Kehittämisyhdistys Liiveri ry
Marko Mäki-Hakola	Metsänomistajien Liitto Länsi-Suomi ry
Leena Perämäki	Frami Oy
Juha Luukko	Seinäjoen seudun elinkeinokeskus -liikelaitos
Pekka Hunnako	Seinäjoen seudun elinkeinokeskus -liikelaitos
Irma Jaakkola	Ruokaprovinssin vakiinnuttaminen -hanke
Sakari Ruutiainen	Bandedosa Oy
Heikki Ruha	LehtoPeat Oy
Minna Sippola	MiNatur

LIITE 2. ETELÄ-POHJANMAAN LUONNON- TUOTEALAAN LIITTYVIEN TOIMIJOITTEN YHTEYSTIETOJA

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU OY (SEAMK)

Kampusranta 11 (Frami F), 60320 Seinäjoki
Tapio Varmola, rehtori, toimitusjohtaja,
040 8304100
tapio.varmola@seamk.fi
<http://www.seamk.fi/>

SeAMK Elintarvike ja maatalous:
Antti Pasila, yksikön johtaja,
puh. 020 124 5708, antti.pasila@seamk.fi
Juha Tiainen, koulutusohjelmapäällikkö,
Maatalous, maaseutuelinkeinot,
puh. 020 124 5725, juha.tiainen@seamk.fi
Hannu Lassila, koulutusohjelmapäällikkö,
Metsätalous, puh. 020 124 5847,
hannu.lassila@seamk.fi
Jarmo Alarinta, koulutusohjelmapäällikkö,
Bio- ja elintarviketekniikka,
puh. 020 124 5335, jarmo.alarinta@seamk.fi
Liisa Nuotio, koulutusohjelmapäällikkö,
Ravitsemisala, puh. 020 124 5617, 040 830 7471,
liisa.nuotio@seamk.fi
Risto Lauhanen, T&K-päällikkö, Maa- ja metsä-
talous, Tutkimus- ja kehittämispalvelut,
puh. 020 124 5746, 040 830 4150,
risto.lauhanen@seamk.fi

SeAMK Liiketoiminta ja kulttuuri:
Pauliina Talvitie, T&K-päällikkö, Liiketalouden ja
hallinnon ala, TKI-toiminta, puh. 040 830 2382,
pauliina.talvitie@seamk.fi

SeAMK Tekniikka:
Kati Katajisto, tutkimus- ja kehitysjohtaja, TKI-
toiminta, kati.katajisto@seamk.fi

SEINÄJOEN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ

Koulukatu 41, 60100 Seinäjoki
Reija Lepola, Seinäjoen koulutuskuntayhtymän
johtaja, rehtori, puh. 020 124 5500, 040 830 4256
reija.lepola@sedu.fi

KOULUTUSKESKUS SEDU

Koulukatu 41, 60100 Seinäjoki
Matti Yli-Lahti, koulutusjohtaja
puh. 020 124 4601, 040 868 0600
matti.yli-lahti@sedu.fi
<http://www.sedu.fi/>

Sedu Ilmajoki, maatalous, maatilatalous:
Virpi Norja, koulutuspäällikkö, puh. 040 830 2376,
virpi.norja@sedu.fi

Sedu Ähtäri, Tuomarnientie, metsäala:
Jorma Tukeva, koulutuspäällikkö, puh. 040 830
4149, jorma.tukeva@sedu.fi

Sedu Seinäjoki, Törnäväntie, elintarvikeala,
matkailu-, ravitsemis- ja talousala:
Hannu Muhonen, koulutuspäällikkö,
puh. 040 868 0690, hannu.muhonen@sedu.fi

Sedu Seinäjoki, Koulukatu, liiketalous:
Jarmo Lamminmäki, koulutuspäällikkö,
puh. 040 868 0115, jarmo.lamminmaki@sedu.fi

SEDU AIKUISKOULUTUS LIKELAITOS

Rastaantaival 2, 60200 Seinäjoki
Pasi Artikainen, aikuiskoulutusjohtaja,
puh. 020 124 4514, 040 830 2415
pasi.artikainen@sedu.fi
<http://www.seduaikuiskoulutus.fi/>

Maaseututoimiala:
Tarmo Vuorenmaa, aikuiskoulutuspäällikkö,
puh. 020 124 5703, 040 830 4124
tarmo.vuorenmaa@sedu.fi

Palvelutoimiala:
Tarja Malmi, va. aikuiskoulutuspäällikkö,
puh. 020 124 4571, 040 868 0846
tarja.malmi@sedu.fi

Yrittäjyyden, kaupan ja kulttuurin toimiala:
Virpi Lehtimäki, aikuiskoulutuspäällikkö,
puh. 020 124 4512, 040 868 0817
virpi.lehtimaki@sedu.fi

JÄRVISEUDUN AMMATTI-INSTITUUTTI

Erkkiläntie 2, 62600 Lappajärvi
Jouko Kuismin, rehtori,
06-2412 7320, 044 465 7125
jouko.kuismin@jamin.fi
<http://www.jamin.fi/>

Kurejoen toimipiste
Kurejoentie 390, 62710 Kurejoki
Latvala Henna, koulutuslajohtaja
(maatalous-, puutarha-, luonto- ja ympäristöala)
06-2412 7105, 040 358 0922
henna.latvala@jamin.fi

SUUPOHJAN KOULUTUSKUNTAYHTYMÄ, SUUPOHJAN AMMATTI-INSTITUUTTI

Oppitie 4 / PL 6, 61801 Kauhajoki
Ari Loppi, rehtori, puh. (06) 231 8501
ari.loppi@saiedu.fi
Riitta Uusi-Kokko, aikuiskoulutusjohtaja,
puh. 040 767 2017
riitta.uusi-kokko@saiedu.fi
<http://www.saiedu.fi/>

ETELÄ-POHJANMAAN OPISTO

Opistontie 111, 60800 Ilmajoki
Kyösti Nyyssölä, rehtori, säätötoiminnanjohtaja,
puh. 044 559 4400
kyosti.nyyssola@epopisto.fi
<http://www.epopisto.fi/>

SEINÄJOEN YLIOPISTOKESKUS

Kampusranta 9 C, 60320 Seinäjoki
Juha Alarinta, tutkimusjohtaja,
puh. 050 534 5005, juha.alarinta@uta.fi
<http://www.seinajoenyliopistokeskus.fi/>

HELSINGIN YLIOPISTO RURALIA-INSTITUUTTI

Kampusranta 9 C, 60320 Seinäjoki
Sami Kurki, johtaja, puh. 0500 811232
sami.p.kurki@helsinki.fi
<http://www.helsinki.fi/ruralia/>

TURUN YLIOPISTO, FUNKTIONAALISTEN ELINTARVIKKEIDEN KEHITTÄMISKESKUK- SEN SEINÄJOEN TUTKIMUSYKSIKKÖ

c/o SeAMK, Vaasantie 1C, 60100 Seinäjoki
Anu Hopia, professori,
puh. 050 378 9919, anu.hopia@utu.fi
[http://www.utu.fi/fi/yksikot/fff/tutkimus/
seinajoki/Sivut/home.aspx](http://www.utu.fi/fi/yksikot/fff/tutkimus/seinajoki/Sivut/home.aspx)

VAASAN YLIOPISTO, SEINÄJOKI

Kampusranta 9 C, 60320 Seinäjoki
Jukka Peltoniemi, johtaja,
puh. 050 592 8771, jukka.peltoniemi@uva.fi
<http://www.uva.fi/fi/sites/seinajoki/>

ETELÄ-POHJANMAAN KORKEAKOULU- YHDISTYS RY

Kampusranta 9 C, 60320 Seinäjoki
Helena Tiilikainen, toiminnanjohtaja,
puh. 040 564 7216, helena.tiilikainen@epky.fi
<http://www.epky.fi/>

MAA- JA ELINTARVIKETALOUDEN TUTKIMUSKESKUS (MTT)

Alapääntie 104, 61400 Ylistaro
Kampusranta 9, 60320 Seinäjoki
www.mtt.fi/ylistaro

MTT yhdistyy Metsäntutkimuslaitoksen, Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen ja maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus Tiken tilastopalveluiden kanssa Luonnonvarakeskukseksi 1.1.2015 (www.luonnonvarakeskus.fi), minkä jälkeen toimipaikkaverkosto saattaa muuttua.

FOODWEST OY

Vaasantie 1 C, 60100 Seinäjoki
Eeva Perttula, toimitusjohtaja,
puh. 050 311 2510, eeva.perttula@foodwest.fi
<http://www.foodwest.fi/>

FP FOOD PARK OY

Topeeka 47H, 61800 Kauhajoki
Hannu Uusihonko, toimitusjohtaja,
puh. 043 820 1078, hannu.uusihonko@foodpark.fi
<http://www.foodpark.fi/>

**UUSYRITYSKESKUS NEUVOA-ANTAVA
(ETELÄ-POHJANMAAN UUSYRITYS-
KESKUS RY)**

Kauppatori 1, 60100 Seinäjoki
Ari Loukasmäki, toimitusjohtaja,
puh. 044 261 8064,
ari.loukasmaki@uusyrityskeskus.fi
<http://www.neuvoa-antava.fi/>
<http://uusyrityskeskus.fi/>

FRAMI OY

Tiedekatu 2, 60320 Seinäjoki
Hannu Kantonen, toimitusjohtaja,
puh. 040 831 8353, hannu.kantonen@frami.fi
<http://www.frami.fi/>

**SEINÄJOEN SEUDUN ELINKEINOKESKUS
-LIIKELAITOS (SEEK)**

PL 215 (Tiedekatu 2), 60101 Seinäjoki
Leena Perämäki, va. johtaja,
puh. 0400 675 121, leena.peramaki@seinajoki.fi
<http://www.seek.fi/>

INTO SEINÄJOKI OY

Frami Oy ja Seinäjoen seudun elinkeinokeskus
yhdistyvät uudeksi elinkeinokonserniksi. Into Sei-
näjoki Oy aloittaa toimintansa alueen elinkeinotoi-
minnan kehittäjänä 1.1.2015.

**SUUPOHJAN ELINKEINOTOIMEN
KUNTAYHTYMÄ**

PL 112 (Teknologiapuisto 1), 61801 Kauhajoki
Olli Forstén, elinkeinojohtaja, puh. 040 708 5515
Timo Vesiluoma, kehitysjohtaja, puh. 040 525 7207
olli.forsten@suupohja.fi
timo.vesiluoma@suupohja.fi
<http://sek.suupohja.fi/>

JÄRVI-POHJANMAAN YRITYSPALVELU OY

Hoiskontie 25, 62900 Alajärvi
Vesa Alanko-Luopa, toimitusjohtaja,
puh. 044 4659 380, vesa.alanko-luopa@jypyp.fi
www.jypyp.fi/

**LC LOGISTICS CENTER OY / KAUAJOEN
TEKNOLOGIAKESKUS LOGISTIA**

Teknologiapuisto 1, 61800 Kauhajoki
Tarja Pienimäki, toimitusjohtaja,
puh. 020 7470 305, 040 5800 273

tarja.pienimaki@lclc.fi
<http://www.lclc.fi/>
<http://www.logistia.fi/>

PROAGRIA ETELÄ-POHJANMAA RY

Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki
Hannu Haapala, toimitusjohtaja,
puh. 043 825 2805, hannu.haapala@proagria.fi
<https://etela-pohjanmaa.proagria.fi/>

**ETELÄ-POHJANMAAN MAA- JA KOTI-
TALOUSNAISTEN PIIRIKESKUS**

Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki
Terhi Jaskari, toiminnanjohtaja (v.vapaalla),
puh. 0400 463 129
Kaisa Viitala, toiminnanjohtajan sijainen,
puh. 040 680 3418
terhi.jaskari@proagria.fi, k
aisa.viitala@maajakotitalousnaiset.fi
<https://etela-pohjanmaa.maajakotitalousnaiset.fi/>

**ETELÄ-POHJANMAAN KÄSI- JA TAIDE-
TEOLLISUUS RY**

Sahalankatu 3, 60100 Seinäjoki
Kaija Uola, toiminnanjohtaja,
puh. 06-420 5821, 040 545 2273,
kaija.uola@taitoep.net
<http://www.taitoep.net/>

ETELÄ-POHJANMAAN 4H-YHDISTYKSET

4H Pohjanmaa ja Keski-Suomi
Kälviäntie 24E, 68300 Kälviä
Riitta Huhtala, aluejohtaja, puh. 0400 718 963
riitta.huhtala@4h.fi
<http://www.4h.fi/jarjesto/yhteystiedot/4h-yhdis-tykset/etela-pohjanmaa/>

Suomen kaikkien 4H-piirien ja Suomen 4H-liiton
toiminta yhdistettiin vuoden 2014 alussa. Keskus-
organisaatioon kuuluu Etelä-Pohjanmaan alueelta
18 pääosin yhden kunnan alueella toimivaa 4H-
yhdistystä. Alueellista 4H-yhdistysten yhteistyötä
Keski- ja Etelä-Pohjanmaan sekä Keski-Suomen
maakunnissa johdetaan Kokkolan Kälviän toimi-
pisteestä.

SUOMEN METSÄKESKUS, ETELÄ- JA KESKI-POHJANMAA

Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki
Jorma Vierula, aluejohtaja, puh. 040 752 9331
jorma.vierula@metsakeskus.fi
<http://www.metsakeskus.fi/etela-ja-keski-pohjanmaa>

MTK ETELÄ-POHJANMAA RY

Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki
Yrjö Ojaniemi, toiminnanjohtaja,
puh. 06-416 3341, 040 520 0258,
yrjo.ojaniemi@mtk.fi
www.mtk.fi/etelapohjanmaa

METSÄNOMISTAJIEN LIITTO LÄNSI-SUOMI RY

Huhtalantie 2, 60220 Seinäjoki (Seinäjoen toimisto)
Marko Mäki-Hakola, johtaja,
puh. 020 413 3701, 040 502 6810
marko.maki-hakola@mhy.fi
<http://www.mhy.fi/>

Metsänomistajien järjestökenttä uudistuu vuoden 2014 aikana. Metsänomistajien liittojen toiminta päättyy ja metsänhoitoyhdistykset voivat liittyä MTK:n jäseniksi. Metsänomistajien liitot lakkaavat toimintansa osana metsänomistajajärjestöä 31.12.2014. Vuoden 2015 alusta lähtien alueellisesta edunvalvonnasta ja metsänhoitoyhdistysten kehittämisestä vastaavat MTK:n metsälinjan toimihenkilöt, toimintaa toteutetaan vuoden 2015 alusta myös maakunnallisesti.

METSÄNHOITUYHDISTYKSET

<http://www.mhy.fi/>
Etelä-Pohjanmaalla toimivia metsänhoitoyhdistyksiä ovat Alajärvi, Etelä-Pohjanmaa, Evijärvi, Ilmajoki, Isojoki-Karjoki, JärviLakia, Kurikka, Lakeus, Metsäpohjanmaa, Soini sekä Suomenselkä.

ETELÄ-POHJANMAAN MATKAILU OY

Matkakeskus, Valtionkatu 1, 60100 Seinäjoki
Ulla Jussila, toimitusjohtaja, puh. 06-420 9017
ulla.jussila@epmatkailu.fi
<http://www.epmatkailu.fi/>

ETELÄ-POHJANMAAN LIITTO

PL 109 (Kampusranta 9 C), 60101 Seinäjoki
Asko Peltola, maakuntajohtaja, puh. 0400 590 123
asko.peltola@etela-pohjanmaa.fi
Heli Seppelvirta, aluekehitysjohtaja,
puh. 040 529 4638,
heli.seppelvirta@etela-pohjanmaa.fi
<http://www.etela-pohjanmaa.fi/>

ETELÄ-POHJANMAAN ELINKEINO-, LIIKENNE- JA YMPÄRISTÖKESKUS (ELY-KESKUS)

PL 156 (Alvar Aallon katu 8), 60101 Seinäjoki
Anders Östergård, vt. ylijohtaja,
puh. 0295 027 766, anders.ostergard@ely-keskus.fi
<http://www.ely-keskus.fi/fi/elykeskukset/etela-pohjanmaanely/>

SEINÄJOEN SEUDUN KEHITTÄMIS-YHDISTYS LIIVERI RY

Könnintie 27, 60800 Ilmajoki
Sinikka Koivumäki, toiminnanjohtaja,
puh. 040 513 1824, sinikka.koivumaki@liiveri.net
<http://www.liiveri.fi/>

SUUPOHJAN KEHITTÄMISYHDISTYS RY

PL 45 (Teknologiapuisto 1), 61801 Kauhajoki
Paavo Mattila, toiminnanjohtaja,
puh. 0400 423 401, paavo.mattila@sky.suupohja.fi
<http://www.suupohjankehittamisyhdistys.fi/>

AISAPARI RY

Kauppatie 109, 62200 Kauhava
Mervi Niemi-Huhdanpää, toiminnanjohtaja,
puh. 0500 765 871,
mervi.niemi-huhdanpaa@aisapari.net
<http://www.aisapari.net/>

KUDESTAAN RY

Taitotie 1, 63300 Alavus
Paula Erkkilä, toiminnanjohtaja,
puh. 040 507 6104, paula.erkkila@kuudesta.net
<http://www.kuudesta.net/>

WWW.HELSINKI.FI/RURALIA

HELSINGIN YLIOPISTO
RURALIA-INSTITUUTTI